

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

BIS IN MENSE PRODIT

Pretium annuae subnotationis, *ante solvendum*, est: in Italia Libellarum 10;

- ubique extra Italiam Lib. 15; M. 12; Sch. 12; Doll. 3; Rubl. 6; Flor. 7 1/2.

Inscriptiones et omne genus indicationes pretio aequissimo referuntur, quod est in extremis commentarii paginis
Lib. 0.50 pro *unoquoque, centimetro quadrato*.

Cuncta mittantur ad ARISTIDEM LEONORI equitem, commentarii VOX URBIS possessorem et administratorem

ROMA — Via Alessandrina, 87 — ROMA

Subnotatio fieri potest:

IN RUSSIA

Apud GEBERNER ET WOLF

VIAZVIA POLJOREN

Krakowskie Przedmiescie, 15

IN ANGLIA

Apud BURNS AND OATES

LONDON W.

22, Orchard Street.

IN CIVITATIBUS FOEDERATIS AMERICA SEPTENTR.

Apud FRIDERICUM PUSTET

S. Sedis Apost. et S. Rituum Congr. Typogr.

NEW YORK

52, Barclay Street.

CINCINNATI

438, Main Street.

IN GERMANIA

Apud FRIDERICUM PUSTET

S. Sedis Apost. et S. Rituum Congr.

Typogr.

STUTTGART in BADENIA

IN CANADA

Apud LIBRAIRIE GRANGER FRÈRES

MONTREAL

1679, Rue Notre-Dame

RERUM INDEX

LEONI XIII P. M.	A. Cerasoli.
EX EUROPAEORUM FOEDERE PUBLICA FUTURA COMMODA ...	P. Rossani.
CRUCIS HISTORIA .... (ex ineditis)	M. Armellini.
DE POPULARIBUS ATHENAEIS ..	I. Antonelli.
CIRCA MUSICAM ANIMALIA QUID SENTIANT ..	P. Alexis.
NOVUS E SOCIETATE IESU COMMENTICIARUM FABULARUM AUCTOR ..	Senior.
EX AMERICIS - De cataractarum Niagarensium hieme ..	H. Doswald.
DE SAPIENTUM INVENTIS NONNULLA ..	M. Lani.
COMMUNIA VITAE - Per aequam glaciem abeundi ratio ..	H. D. V. Pieralice.
LOLLIUS SIVE DE PROVECTA LATINITATE ..	P. Angelini.
HORAE SUBSEQUIAE:	
Monti Regali vale dicens ..	I. Sola.
Ad Sanctam Ritam a Cassia vulnus Spinae D. N. I. C. in media fronte referentem ..	I. Rosati.
De Petro et uxore eius ..	I. Battanius.
VITA FUNCTI VIRI CLARIORES ..	I. F.
ANNALES ..	Poplicola.
PUBLICI PER ORBEM COETUS LEGIBUS FERENDIS ..	Scriba.
LIBRORUM RECENSIO ..	P. A. - H. P.
AENIGMATA ..	F. Palata.

In tertia operculi pagina:

PER ORBEM	Viator.
VARIA: Utilisne terraemotus? - Quid colligatur in perscrutatione digito- rum - Nasus Cyclope dignus - Discipulorum respublica - Quae apud Iaponenses - loci ..	P. d. V.

ROMAE

EX OFFICINA FORZANI ET SOCI

M DCCCCI

* **FIDES** *
quod musicum organum
STRADIVARIUS

CREMONENSIVM ARTIFEX CELEBERRIMVS

CONFECIT

Romae veneunt.

*Negotium agitur apud Commentarii VOX URBIS admi-
nistratorem, ROMAE, via Alessandrina, 87.*

**DURIA ET RESPONSA SUPER EXTENSIONE
IUBILAEI ANNI MCM** ad universam Ecclesiam
proposita in commodum confessariorum a THOMA ARIZ-
ZONI Missionario Apostolico Imperiali, Sacrae Poeni-
tentiariae officiali.

*Data Bullarum explicat facultates quas Summus Pontifex
concedit in ordine ad Iubilaeum exercendas et complectuntur prae-
cipuos casus qui in Iubilaeo proponuntur. Responsa sacrae Poeni-
tentiariae, etiam recens data, quae opus fuit memorare, memorantur.
Accedunt Constitutio pontificia super extensione Iubilaei et, maxima
ex parte, Monita ex Constitutionibus Benedicti XIV de usu facul-
tatum confessarii tributarum excerpta.*

*Opusculum venit lib. 0.50 apud comm. Vox Urbis administra-
torem, Romae, via Alessandrina, 87.*

Ciampi Francisus et Soc.

OFFICINA

ANAGLYPTIS, GENIUS CONCHISQUE CAELANDIS

PRAESERTIM IN REDDENDIS FIGURIS

PHOTOGRAPHICE EXPRESSIS

TEMPERANTIA IN PRETIO - DILIGENTIA IN OPERE

ROMAE - Via Salaria, 129 - ROMAE

VOX URBIS

SOCIIS MONITUM

In memoriam sociorum revocamus, cuique eorum, qui char-
tulam ad hoc acceptam remiserit suo ac duorum e sociis novis
subscriptam nominibus, pro duobus tantummodo commentarii
exemplaribus solvendum pretium; tertium dono datum iri.

Pretium annuae subscriptionis comm. "Vox Urbis" vid. in prima opereuli pagina.

LIBER (vulgo "ALBUM")

praecipua Urbis referens, pulcritu-
dine insignis atque, commentarii
Vox Urbis moderatore iubente, expresse con-
flatus, apud eundem commentarii admini-
stratorem, ROMAE, VIA ALESSANDRINA, 87,
ven. lib. 1.50.

FIGURAE URBIS ROMAE

ARTE PHOTOGRAPHICA EXPRESSAE

COLLECTIONES VARIAE ET NUMERO ET PRETIO

Veneunt apud comm. VOX URBIS Administratorem.

URBIS E IANICULO MONTE PROSPECTUS

(ml. 1.10 X 0.24)

qui sociis commentarii VOX URBIS dono datur,
venit singillatim L. 2.50

apud comm. VOX URBIS Administratorem.

SI QUIS PLURA REQUISIVERIT HUIUS PROSPECTUS EXEMPLARIA
EA MINORI ACCIPIET PRETIO.

LE LAUDI LATINE

E

IL CANTICO DEL SOLE

DI

SAN FRANCESCO D'ASSISI

S. Maria degli Angeli, presso Assisi, tip. della Porziuncola, 1897

Hoc libello praeter venustam praefationem a Paulo Sabatier, viro
rei longe peritissimo, conscriptam, continentur laudes latinae cum inter-
pretatione italica, Canticum Solis, necnon illa Speculi perfectionis capita,
quae Cantici originem exponunt, aliaque permulta. Libellum, quem
proxime alii subsequuntur ad parvam Bibliothecam Franciscanam compa-
randam, Iulius Salvadori, litteris tradendis doctor egregius, maxima
edidit cura. Romae apud commentarii Vox Urbis Administrationem venit
L. 0.50, in pauperum levamen.

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

ROMAE - Via Alessandrina, 87.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

PRETIUM SUBNOTATIONIS:
In Italia: Lib. 10 — Ubique extra Italiam:
Lib. 15, M. 12, Sch. 12, Doll. 3, Rubl. 6, Flor. 7 ½.

BIS IN MENSE PRODIT

POSSESSOR ET ADMINISTRATOR:
ARISTIDES LEONORI, eques.
ROMAE - Via Alessandrina, 87.

LEONI. XIII. P. M.

SACVLVM • A • CHRISTO • REDEMPTORE • VICESIMVM
POST • EMENSA • MORTALIVM • PAVCIS • CONCESSA
LONGAEVA • GLORIOSAE • AETATIS • SPATIA
AVSPICATIS • OMNIBVS • EXORDIENTI
GENTES • CATHOLICI • NOMINIS • VNIVERSAE
PLAVSVS • DANTO • VOTA • SOLVUNT
QVOD • BONVM • FORTVNATVM • FELIQVE • SIET
CHRISTIANORVM • DOGMATVM • LEGVMQVE • ADSECTORI
VT • ROMANAE • PETRI • CATHEDRAE • ANNOS
FAVSTE • FELICITER • EXPLEAT

Qualis profundis tollitur ardua
Rupes minaci vertice fluctibus,
Depraeliantes et procellas
Horrisono strepitu refringit;
Talis, gradu certo, oceani potens
Lucantis, inter monstra natantia
Il cymba, quam Petri per undas
Clavus iter docet irretitum.
Non Eurus audax, non Aquilo impotens
Vincunt carinam cedere nesciam:
Latum stat, aeternumque stabil
Numinis omnipotentis ore
Solemne dictum: — Non Erebi furor,
Non inferorum praevalent manus;
Caelique terraeque interibunt,
Iussa Dei remanent in aevum. —
Frustra minati vincula, carceres,
Frustra secures fascibus additas
Sensere Romani tyranni.

Indomitis animis premendis
Quos Christus urit. Contudit Attilae
Insanientis terrificos Leo
Ausus, et immiles calervae
Castra Dei petiere victae.
Inlaminatam scindere perfidus
Vestem cupivit, foedere contulit
Quam nuptiali Christus; orbi
Pestiferam et medilans ruinam,
Letali Arius vulnere concidit.
Efferre frontem desine pervicax,
Martine, dum stulle superbus
Vertere fasque nefasque, iactas
Fraenis solutas, quas Deus indidit
Mentes creatis pectoribus, neque
Parere subiectos Magistro
Christigenum pateris supremo.
Eben, quot uno crimine consilae
Messas malorum! sed nece purior
Gens sancta, per caedes, per hostes
Gestit iter remeare caeli.

En alter adsis, in genus improbum
Bellator acer, terribilis LEO!
Cristasque tollentes in antra
Leliferas colubras retrude.

Heu, quam diu nos tartarei premunt
Ungues draconis! Sibilat et fremens:
Infamis (1) (horrendum locutus)
Ah! pereat, vomit ore turpi.

Descende caelo, cuspide et ignea
Hostilium agmen funde cohortium;
Praesens et insignes fidei
Da, Michael, populo triumphos.

Auditis? alto de solio Petri,
Miror senecta floridum et impigrum
Aetale non fractum LEONEM
Altonitis dare iura saeculis.

Nuper volutum gurgile temporis
Saeculum LEONIS lumine splenduit;
Mox Ipse divino futurum
Consilio reget unus aevum.

Signum salutis gentibus extulit
Promissa pandens Numinis: buc citum,
Immolam ad arcem Vaticani,
Ferte pedem, populi, volentes.

Hostes in acres hic clipei armaque
Invicta semper fortibus et bonis;
Hic pugna felix, hic decoris
Temporibus redimita laurus.

ALPHONSUS CERASOLI S. I.

EX EUROPAEORUM FOEDERE PUBLICA FUTURA COMMODA

DE opportunitate, quam publicae hodiernae res suadent, ut Europae veteris respublicas unum foedus tandem aliquando coniungat, alias in hoc commentario disserui. Rei autem iterandae Novicow, natione Russus publicarumque rerum vir studiosissimus, stimulum praebet, ea praesertim fuse exhibens, quae ex tanta pactione utilisima quaeque in populorum bonum praenunciantur fore ut prospere effluant (2).

Adnotat siquidem imprimis vir, nec a veritate longe aberrare eum credo, innumera hodiernae egestatis mala, quibus plebs omnis urbana vel agricola per Europam torquetur, belli metu potissimum enasci, quo fit ut praevalidae gentium vires copiosissimaeque divitiae industriis, artibus agrorumque cultui subtractae, nonnisi in copias extruendas vel in arma comparanda dissipentur.

(1) Blasphemum Voltairii dictionem carpitur: *Ecrasez l'Infame*. (2) *La fédération de l'Europe* par L. Novicow. Paris, Alcan, 1901.

Huic igitur malorum maximo medela una illa atque efficacissima obstat pacificum foedus nostras inter gentes ferendum, unde quae publica nascentur beneficia, commercia, industriae artes, arva aerariumque inopinato ac brevissime experientur; sublata vero eos erga, qui dominantur et plebem opprimunt, reverentia, eaque ad iustos viros itemque alterius iuribus obsequentes conversa, posthabito uno eodemque studiorum ritu, mulieribus in libertatem paremque virorum condicionem vindicatis, ordinum luctis atque discordiis sedatis, vectigalibus omnino imminutis, militiae ineundae onere deleta, religione denique e reipublicae tutela soluta, novum vivendi genus Europaei inibimus, non tam praesentium bonorum fruitione, quam praeteritae egestatis memoria perquam iucundum.

¶

Et bene quidem, pulcre recteque: sed quando haec?

Obstacula praepediunt, eaque adeo multa et varia, ut arridentem tantam spem in diem paene novissimi iudicii differant. Quae sane minime denegat Novicovius, immo et enumerat diligentissime, et ad trutinam revocat, suam cuique aptissimam proponens rationem, qua exsuperentur. Est equidem primum praeiudicium quoddam vulgare, unde arbitramur passim gentium potentiam eo convalescere melius, quo latius per terras vel maria earum imperium protendatur, minime autem solliciti quantam unusquisque civium operam in commune bonum contulerit, vel uberem conatum tentaverit ad omnium divitias augendas. Est et veneratio iniuriosa ferme atque impia, qua bellorum duces imperatoresque summos victoria coronatos, licet tabe sanieque tot victimarum cruentos prosequimur: barbaris digna sane mens! Est et fallax nonnullorum opinio, qui credant publicas opes augeri bello, cum contra gentes plures exstiterint, quibus diuturna pax tot bonorum fecunda evasit quot nulla attulisset victoria, ut Helvetiis ab anno usque MDCCCXV sors dedit, ut Belgicis post annum MDCCCXXX, ut Germanis inter annos MDCCCXV, MDCCCLVIII, ut Americanis inter annos MDCCCXII, MDCCCLXI. Quodsi a prima usque mundi aetate nulla bella fuissent, orbis terrarum incolae ad quatuor millies centena millia hodie dnumerarentur, quibus, praeter hodiernas divitias, ingentes illae opes adhuc essent, quas bellicus furor delevit, vel quarum augmentum praepe- diit. Pariter falso asseritur virtutes hominum ritu hoc occidendi coacta multitudine roborari, cum milites ipsi singuli, quorum persaepe excultum ingenium animusque mitissimus in communi

COMMENTARIUM "VOX URBIS", INDICES SINGULI

XXI num. ann. III.

Monitum - v. n.
De socialismo apud Danos - F. CODANIUS.
Pro mortuis - SENIOR.
Alverna Mons - A. CRIVELLI.
De sancto Augustino doctore ob reliquias eius e templo maximo in aedem Petri Ap. Papiensem a Caelo Aureo restitutas - LEO PP. XIII.
Romani Fori effossiones novissimae - ROMANUS.
Popularium oratorum aedes Londini - FORFEX.
Cuinam Urbis incendium tribuendum quod Neronianum dicitur - G. P.
Horae subsecivae - Pompeianae vallis mnemosynon - I. BROJA S. I.
Peregrinationes in Arcton - P. A. M. ROVITTI.
Vita functi viri clariores - I. F.
Communia vitae - Vineae, vindemiae, et quae propter - H. D. V. PIERALICE.
Annales - POPPLICOLA.
Publici per orbem coetus legibus ferendis - SCRIBA.
Aenigmata - A. BARTOLI.

In tertia operculi pagina:

Per orbem - VIATOR.
Varia: Papilionum collegium - «The» ubi post Sinenses primum in usu - Chartaceae domus - Microbi in atramento - Ioci - P. d. V.

XXII num. ann. III.

Commentarii Vox Urbis sociis et lectoribus in annum M CMI - Vox Urbis.
De pueritia et adolescentia instituendis - SENIOR.
De Q. Horatii Flacci ode XIV, lib. I - M. BELLI.
Archaeologicae res - Phoenico-punica necropolis Gadibus effossae - L. P. MICROVIR.
Ex Gallia - De omnium rerum Expositione Parisiensi - A. VIELLOT.
Cadaverum corruptores - R. SPINA.
Lollius sive de propecta latinitate - P. ANGELINI.
Cuinam Urbis incendium tribuendum quod Neronianum dicitur - G. P.
Communia vitae - Vineae, vindemiae, et quae propter - H. D. V. PIERALICE.
Annales - POPPLICOLA.
Publici per orbem coetus legibus ferendis - SCRIBA.
Librorum recensio - I. F.
Aenigmata - F. PALATA.

In tertia operculi pagina:

Per orbem - VIATOR.
Varia: Alchemica et zincum parietum stromata - Hospitium inanis - Ioci - P. d. V.

XXIII num. ann. III.

Oeconomicae et socialis disciplinae progressus - I. TOXIOLO.
De Iaponensium poesi - I. ANTONELLI.
De septem versionibus latinis «Cassandrae» Schillerianae (Symbolum ad historiam poesos neolatinae) - F. PALATA.
Nigritarum commercium - P. ROSSANI.
Isleia virgo - P. GEPP.
Benvenuti Cellini natali die quarto post saeculo remeante - A. COSTAGGINI.
De «siderostato» - P. A. M. ROVITTI.
Lollius sive de propecta latinitate - P. ANGELINI.
Formicarum vivendi ratio microscopio perspecta - HERSILUS.
Cuinam Urbis incendium tribuendum quod Neronianum dicitur - G. P.
Annales - POPPLICOLA.
Publici per orbem coetus legibus ferendis - SCRIBA.
Aenigmata - A. E. DE DRUFFEL.

In tertia operculi pagina:

Per orbem - VIATOR.
Varia: Quo perveniet electrides? - Flammi ferri ubi plurimi conficiantur - Ioci - P. d. V.
Sociis monitum - A. SECRETIS.

XXIV num. ann. III.

De duplici litterarum certamine a commentario Vox Urbis indicto - Vox Urbis.
Latinae Americae Madritensis coetus - P. ROSSANI.
De septem versionibus latinis «Cassandrae» Schillerianae (Symbolum ad historiam poesos neolatinae) - F. PALATA.
Fridericus Maximilianus Müller - A. COSTAGGINI.
In nocte Christi Natali puerorum lus vernacula voce «Il ceppo» - M. RICCI.
De anno quo natus est Christus - P. A. M. ROVITTI.
De Bethlehem urbe ac de «Crypta Nativitatis» - A. CRIVELLI.
Cuinam Urbis incendium tribuendum quod Neronianum dicitur - G. P. - C. PASCAL.
Lollius sive de propecta latinitate - P. ANGELINI.
Pro elephantibus - A. L.
Annales - POPPLICOLA.
Publici per orbem coetus legibus ferendis - SCRIBA.
Librorum recensio - A. B.
Aenigmata - A. MORCHIO.

In tertia operculi pagina:

Per orbem - VIATOR.
Varia: Arborea celeberrimae - Exiguus libris bibliotheca ingens - Ioci - P. d. V. - I. BATTANUS.
Epistolarum commercium - A. SECRETIS.

I num. ann. IV.

Kalendis Ianuarii M CMI - Sociis, lectoribus Commentarii nostri humanissimis - Vox Urbis.
Novo ineunte saeculo - I. TONIOLO.
De Ausonio poeta - I. LEMETTE.
Iesu Christo Servatori Deo - A. CERASOLI.
Circa musicam animalia quid sentiant - P. ALEXIS.
Romuli et Remi pueritia - LAELIUS.
De fama et longaevitae - M. LANI.
Pallas armipotens quam Botticellius retulit - FORFEX.
Cuinam Urbis incendium tribuendum quod Neronianum dicitur - G. P. - G. PASCAL.
Lollius sive de propecta latinitate - P. ANGELINI.
Ex Americis - De ingenti rota «Ferris Wheel» nuncupata - H. DOSWALD.
Communia vitae - Vineae, vindemiae, et quae propter - H. D. V. PIERALICE.
Canum novissima officia - R. SPINA.
Annales - POPPLICOLA.
Librorum recensio - A. B.
Aenigmata - DIGAMMA.

In tertia operculi pagina:

Per orbem - VIATOR.
Varia: Rex florum - Turris ex cornibus - Aurum non aurum - Ioci - P. d. V.

II num. ann. IV.

De Gallorum reipublicae discrimine - P. ROSSANI.
Annus MCM - P. R.
De S. Isidori Pelusiotae epistulis - N. CAPO.
Suffragia apud maiores ad gerendam rempublicam - SENIOR.
Montium Pistoriensium laudes - M. RICCI.
De Pistorio urbe clarissima - A. BARTOLI.
Reliquiae «S. Mariae Antiquae» in Foro repertae - ROMANUS.
Lollius sive de propecta latinitate - P. ANGELINI.
Cuinam Urbis incendium tribuendum quod Neronianum dicitur - C. PASCAL.
Ex Americis - De Americano gratiarum die - H. DOSWALD.
Quaestiones inter socios propositae - De anno quo Christus natus est - M. DOS.
Titulus Kassalae apud Derviscos in honorem italorum militum nuperrime positus - F. RAMORINO.
Annales - POPPLICOLA.
Publici per orbem coetus legibus ferendis - SCRIBA.
Nicolai Machiavelli sententiae de legibus - C. DEHO.
Aenigmata - F. PALATA.

In tertia operculi pagina:

Per orbem - VIATOR.
Varia: Priusquam incipias, consulto - Sinensium deliciae - Ioci - P. d. V.

III num. ann. IV.

XIX saeculi civiles eventus - P. R.
De communi omnibus eloquio constituendo - SENIOR.
Ex Gallia - Latinae humanitatis triumphus - L. P. MICROVIR.
Dominicus Cimarosa - I. ANTONELLI.
Cosacorum exercitationes et ludi - A. COSTAGGINI.
An. Christ. M DCCC pridie kalendas Ianuarias a Iesu Christo ineuntis saeculi auspicia - LEO PP. XIII.
Horae subsecivae - Sub icone S. Caeciliae a Raphaelae Urbinate depicta - De Sensu decori - I. BATTANUS.
Romani Fori monumenta novissime reperta - FORFEX.
Cuinam Urbis incendium tribuendum quod Neronianum dicitur - G. P.
Lollius sive de propecta latinitate - P. ANGELINI.
Mirabilia caeli - P. A. M. ROVITTI.
Annales - POPPLICOLA.
Victoria Regina, Imperatrix - P. ROSSANI.
Iosephus Verdi - Vox Urbis.
Publici per orbem coetus legibus ferendis - SCRIBA.
Librorum recensio - I. A.
Aenigmata - F. PALATA.

In tertia operculi pagina:

Per orbem - VIATOR.
Varia: Litterarum opus immane - Ubi primum locutii cursus omnibus pervii? - Ioci - P. d. V.
Sociis monitum - A. SECRETIS.

IV num. ann. IV.

Iosephus Verdi - I. ANTONELLI.
De communi omnibus gentibus eloquio constituendo - N. CAPO.
De prima Christianorum persecutione deque epistula quadam Pseudosenecae iniuria neglecta - F. RAMORINO.
Anglorum monumenta - LAELIUS.
Pro Brutis - R. PANCARO.
Novae Summi Pontificis litterae de «Quaestione sociali» - FORFEX.
Chronologia Christi Domini - P. A. M. ROVITTI.
Horae subsecivae - In pueruli mortem matris lamentatio - A. GALIERO.
Communia vitae - Per aequam glaciem abundi ratio - H. D. V. PIERALICE.
Annales - POPPLICOLA.
Publici per orbem coetus legibus ferendis - SCRIBA.
Librorum recensio - H. P.
Aenigmata - DIGAMMA.

In tertia operculi pagina:

Per orbem - VIATOR.
Varia: Racensiones singulares - Nosocomium novi generis constitutum - Ioci - P. d. V.
Sociis monitum - A. SECRETIS.

V num. ann. IV.

De litterarum certamine a commentario Vox Urbis indicto iudicum sententiae:
I. - F. RAMORINO.
II. - P. ANGELINI.
III. - A. CIMA.
Poetarum mixta aerumnis gaudia - FR. X. REUSS.
De «Christiana democratia» - P. ROSSANI.
Senatus et popularium oratorum aedes Vindobonae - FORFEX.
Ex Germania - De populari quadam Germanica Societate - P. ALT.
Lympha in variolas puero ingesta - LAELIUS.
Böklín pictor - G. P.
Quaestiones inter socios propositae - De una eademque apud omnes pronuntiatione latina - A. SORDET.
De statura hominis - M. LANI.
Communia vitae - Per aequam glaciem abundi ratio - H. D. V. PIERALICE.
Annales - POPPLICOLA.
Publici per orbem coetus legibus ferendis - SCRIBA.
Aenigmata - I. CASTELLI.

In tertia operculi pagina:

Per orbem - VIATOR.
Varia: De Sinensi «Encyclopedia» - Nullane in posterum aquarum victoria? - Ioci - P. d. V.

litterarum, quae tradant nimirum excultiori plebi media, unde venenum sibi suisque corrupta lectione comparent.

His itaque occurrere malis athenaea popularia qui posuerunt student, quorum in aulis, eadem plane quae singillatim et per partes disceptata et exposita nobilioris ordinis adolescentibus iuvenibusque mandantur, summam, enucleatam e plebe auditoribus proponantur. Idque in philosophia primum et adfinibus eius doctrinis, iis praesertim quae humanae societatis ordines, historiam, necessitates, utilitatem spectant, morum scilicet disciplina, iurisprudencia, sociologia. Errores inde confidimus, si christiana mente novum hoc inceptum regatur, multi fore ut dissipentur, quos ignara plebs falsis decepta prophetis, utpote suis votis faventes libenter excepit. Deinde quae astronomiae, quae matheseos, quae physices, quae mechanicae disciplinae innumera detexerunt mysteria, ea sunt laboriosis in his scholis enuntianda, ut praesertim suae audienti cuiusque artis abditae leges et radices innotescant. Ultimae liberales artes iisque congeneres instituantur. Pulcherrimorum operum, quae sive coloribus, sive scalpro, flante Deo, homines perfecerint, ostensio ac proposita imitatio; poetarum exquisita lectio, musices concentus auditio, dramatum actio, denique ipsis sodalibus libera disciplinarum optio delectamentum pariter et eruditionem parient, qua nulla maior.

Quamquam totius operis immediatos fructus alios esse reor. Planum est enim iuvandae hominum sortis, non tam in iis omnibus quae cibum, quae domum, quae vestes spectant, quam etiam in iis quae commodiorem vitae curriculum efficiant, primam esse conditionem indictam, ut animos mentesque suas, ut sensus, et motus omnes singuli ante expoliverint, molliuerint, flexerint, suavia et lenia reddiderint. Haec, si insitam in divina religione potentiam excipias, nullo magis remedio quam eruditione sunt assequenda. Qua tamen in popularibus athenaeis proposita, illud etiam consequemur, ut inter nobilioris ordinis viros et iuvenes, qui docendi munus sortientur, et rudiores audientes, nova caritatis vincula nectantur, quae discipulos et magistros vicissim devincire solent.

Profecto quis locus his vinculis arctandis opportunus magis, quam ea sapientiae templa, quo convenientes cuiusque ordinis cives uno eodemque studio omnes urgeantur veritatis et pulcritudinis; unum idemque solatium ab huius vitae infortuniis coniunctum quaerant? Veri enim inquisitio, pulcri contemplatio nobilioris animi hominibus una sunt maxima malorum lenimenta. Quae cum felici connubio, evangelica caritate auspice, qui sapientiores ditioresque sunt egenis humilioribus comparaverint, tunc tot miserorum animis praevalidum et pergratum auxilium conferent.

Est enim et illis humana mens, humanus animus, qui non solo pane sed et caritate, et lumine, et veritate eget ut vivat.

I. ANTONELLI.

Rebus in augustis facile est contemnere vitam.
Fortiter ille facit, qui miser esse potest.

MART. Epigr. lib. 11.

Non vita haec dicenda est, quae spiritu et corpore continetur; illa, inquam, illa est vita, quae viget memoria saeculorum omnium, quam posteritas alit, quam ipsa aeternitas semper intuetur.

Cic. Pro Mar.

CIRCA MUSICAM ANIMALIA QUID SENTIANT ⁽¹⁾

In quovis equestri circo ad musicae rhythmum gressus moderantur equi, et ita musicae progredienti morem gerunt, ut lento pede tardam, festinantem concitato sequantur. Quinimo commune illis est, ubi liberi sint, musicis attendere sonis, tubarumque signa et iussa callere, et iis obedire in re, turmisque militaribus. Visne vespertilionibus non modo cingi sed obsideri? Indulge musicis noctu sub dio, praesertim cytharae, aut, siquod calles, instrumento dulcisono; eadem experieris quae ego frequentius. Annalibus naturalium rerum inest illa captivi centurionis in arce *La Bastiglia* Parisiis recordatio, cui fidibus tibiisve canenti undequaque e recessibus adstantibus suis murium et araneorum populi, donec musicae daret operam non dubia delectationis, quam hauriebant a sono, signa ostendentes, qui, ubi cessaret ab opere, in cubilia sua recedebant. De aranea, immo de duabus huiusmodi, in hisce commentariis mentio facta olim est, quarum altera e laqueario, altera e vase et armario veniebant ad sonos pulsatarum chordarum, et iis obmutescens in domicilia sua revertebantur. Lacertis id quoque commune, commune id quoque psyllis aegyptiis, commune, quis crederet?, terribili mole et veneno serpenti, quem crotalum dicunt, quemque tentorium globos ingressum semel puerosque rapturum, stragemque obstantium editurum tibiis dimovet Indi, silvestris gens, non terrentes, sed allicientes tibiis sono, longeque deducunt et in laqueos moriturum adigunt mitem, et immanis potentiae, et famis, et veneni et feritatis oblitum. Marsos carminibus in Italiae aequo subdentes sibi angineum genus omne antiquae memorant litterae, recentiores testantur. Quae nam carmina quaeso? Nomen ipsam rem signat aperte; «cantamen» dicitur; unde et biblicum illud aspidis opplentis cauda dexteram aurem, laevam solo applicantis: «ne audiat vocem cantaminis».

At gravius est aliquod, quod non miramur; quod frequens enim, quotidianum, commune praeterire incuriosi solemus. Albi pennis passeret, qui canariorum, ex insulis, unde allati olim sunt, nomen ferunt, meruli, cardueles, fringillae, ossifragi et siquae hoc ex genere aves, quibus natura dedit non modo conformationem gutturis, sed dulces cantus, et indolem pangendi saepius, habent mirabile quoddam ingenium et memoriae vim, quibus auditas retineant cantiones, et reddant. Quid si alias aliis inserant? Quid si sua nonnulla interponant auditis? Hinc plerique aviculas huiusmodi docere solent illo organo exiguo, quod gallice *carillon* nuncupatur, nec sine delectatione audiuntur incumbentes in aliquod musicum, et illa edentes, quae magistri optimi constituerunt cantanda in theatris. Eaque in re magni stuporis causa fuit pica quaedam, libera et penes barbitonsorem in urbe hac nostra vel ipso hero loquacior, et reddendis cantibus illo apta non minus. Quae praetereunti funebri pompae magno flentium tubarum apparatu insigni cum adfuisset, plures dies moerens et solitaria conticuit, nec dedit ultra voces ut antea solebat. At post quadridui silentium repente reddidit funebre carmen ex integro, quod musica concinentium turba tubis ediderat quum demortuo praeiret. Ecce avicula tot diebus intenta non modo in recordationem cantionis, sed in deprementum *melon* praecipuum ab harmonia obsequente et circumludente.

Atque hic praetereundus non est passer quidam communis, quem amicus meus Ioannes Gualdus familiarem habebat domique liberum, et mensae familiaris convivam. Huic natura dederat et imitationis

(1) Cfr. an. IV, n. I.

indolem et potestatem cantus, supra congeneres; quidquid enim e canariis, e carduelibus audivisset semel, edebat, et quae ex musicis operibus herus adsibilasset labiis, ille feliciter et fideliter cantu reddebat.

Iamque addam, ut finis sit, aliquod nec semel nec bis a me servatum; scilicet huiusmodi aves habere cantum laetitiae, cantum desiderii, cantum moeroris, cantum ad somnos conciliandos uxori in nido super ovis, implumibusve cubanti, cantum ad salutandam lucem redeuntis aurorae. Quum enim in horto essem, ut passeret et latrocinantes a strato solo, cui semina credideram, aves arcerem, facili usus, plumbo saepe constraveram. Motacilla inter ipsas occubuit, motacilla, inquam, quae superioribus diebus una cum laetissimo comite garrula et iucunda semper cantabat. Vix credibile est. Infelix coniux veluti supplicibus uxorem primo accire vocibus suave quid adsibilans; postquam non redituram comperiit, ita me lamentationibus miserabilibus affecit, tantoque dolore omnia complevit, ut ipse loco cesserim, et, quasi patrati sceleris me poeniteret, diu moestus exstiterim. Quin etiam tot post annos, etiam nunc occidisse doleo, nec auditi lamenti obliviscor adhuc, et non obliviscar.

At, quae principatum apud nos in hisce tenet, philomela est, quam nostri villici *russignolo*, antiquo nomine «luscinia» in blandiloquum «lusciniolum» immutato, dicunt, *usignolo* cultiores. Quoties ista canit, nova fere semper, certe semper mutata; noctibus praesertim vernis, quadam aemulatione proximis primum, deinde longinquioribus respondentibus ac decertantibus. Quid si in proximo pastores sint, qui circa focum ad greges cantum exercent sequentibus pastoralibus fistulis? Ubi avenae cessent voces, canentibus quippe iis, audientes religione magna silent, omnes in voces certatim prorumpere, atque, ex tot concinentibus una, quidam concentus oritur angelorum aure non indignus; quem felici musa amicus meus Iacobus Ciocci pastoralis musicae pro Nativitate Domini ita subdidit, ut hac una voce opus absolveretur, atque ita se habet tibiis ex organo expressum:

Adagio e rall. sempre più.

Morendo.

Nonne somnos suadere videtur? Certe quid suavissimum est. Alterum addimus, quod ipsi a lusciniola canente in sepe nostri proximi hortuli, et in melo-

suorum societate laudantur, dum bellum agunt, in turpissima ac cruentissima crimina belluarum more saepe corrumpunt. Item nec augetur ullimode bellico conatu civile bonum etiam victorum, quorum contra legiones, si artibus vel agris adlaborassent, commoda cuiusque in vita ducenda eximie perfecissent, artesque et litteras ad altiores metas arripiendas iam deduxissent.

Sed qui militaribus rebus student bellum passim cum iuris tutela, vel cum iuris executione confundunt, decepti plerumque et illi; nulla enim tutela iuribus comparanda esset cum violator nullus exurgeret, iurisque exsequutio constitutis inter nationes communibus vigilum cohortibus, committi optime valeret. Neque enim cum insipia hominum gens, aut sodalitas in communis detrimentum, vel in sociorum perniciem insurgit, eam ab insano conatu vi repellere nefas erit unquam. Ceterum, ut ait Novicovius, praefecti militum, imperatores, legati, tribuni, centuriones, milites honesta missione sacramento soluti cinguloque exspoliati, ne acquisita iura amittant lex esto: verum illis qui ad artes, aut ad arva redire impotes essent, leviori admodum impensa stipendia reddentur sua ad mortem usque, quam quae hodie erogatur in bellicas res immanis ferme populorum pecunia.

At gentium indoles, mores, historia ne delectantur, neve commisceantur cum ceteris statuto foedere pertimescunt plures; quocirca animadvertendum eo ritu fore ut iungantur nationes, quo singulae provinciae per imperia connexae sunt. Nec aestimet quisquam populorum inde effusio atque augmentum fore ut coerceantur, quibus profecto et aptius et planius arbitrium immigrandi in finitimos erit per foederis blandas leges, quam si extiterit, iure invasionis per ignem et ferrum. Quo factum est saepe ut subiectae et indomitae carvices, indomitae manserint, ut Hibernios in Anglos, ut Polonos in Russos, ut Graecos in Turcas vidimus, ut Latinos et Cubanos et Philippinos hodie videmus. Ceterum, quo tempore tantus humanarum rerum progressus erit, de iustitia comitiorum ex omnibus populis ad sententias de discordiis ferendas ac de iurgiis adlectis nemo dubitet, cum id praecipue cautum erit, ut utriusque contendendum legati ab aula recedant.

Atqui tot tantisque utilitatibus allecti, nos quoque una cum Russo auctore foederis ferendi auspiciatum diem ut properet obsecramus Deum; verum num id proxime fiat dubitamus vehementer, cum Transvaalianum, cum Sinense, cum Philippinum bellum produci inutiliter ac cruento, ac superbia tantum suadente conspiciamus; cumque nova arma, novaeque classes comparentur in dies. Sed tamen et ipsa rei disceptatio et populorum favor signum indubium ac veluti sponsio quaedam novae aetatis praelucet, cui dabitur iuxta Evangelica de caritate praecepta, quibus, etsi lentis-

simo gradu, quotannis tamen plenius aliquantum homines obsequuntur, mores et leges omni ex parte in unum cogere atque ad universum bonum deducere.

P. ROSSANI.

CRUCIS HISTORIA

I.

NE quis admirationem suscipiat, quum dixerò crucis signum multis iam ante Christum saeculis, haud nota satis traditione, redemptionis, vitae atque beatitudinis signum fuisse. Indubium est enim apud populos veteris Aegypti, tot mysteriis impliciti, vitae signum quod *Ank* nuncuparunt crucis formam praeseferre. Quod quidem signum vocatum est etiam « clavis Nili fluminis », et flumen ipsum a vita dictum, atque numinum praecipua nota. Serapidis autem templo deletio, eius in petris signum idem tamquam immortalitati servatum recognitum est. Thebis deinceps, ac Memphi, sphingis immobili custodia tecta, crux veluti aenigma futuris solvendum saeculis in obeliscis, in hypogaeis, in Pharaonum feretris exstitit.

Nemo igitur oppugnet antiquitatis populos, ignota, inquam, ex traditione, salutis atque felicitatis sensum cruci tribuisse. Sic in ultimo Oriente Brahma discipuli *soastika* illud vocabant signum, quod nos vulgo *crucem gammalam* vel *crucem Gazae* appellamus. Quod si ex torridis Asiae regionibus ad rigidas poli terras ascenderimus, ibi quoque crucis signum virtutem suam peculiarem indicans invenimus. Aderat venerabile indicium in septentrionali quoque mythologia, suamque vim servabat, sacrumque veluti stigma omnibus imponebatur, quae divinis templis inserviendis adhiberentur. Quid plura? Ignota sane historica impellente causa, cujus tamen effectus censura perquam rigida (criticen vulgo dicimus) probavit, crucis forma in Americanis ipsis terris reperta est, cum Cortesii atque Pizzarii legiones eas occuparunt. Quod quidem non meo iudicio adfirmo, sed viri auctoritate innixus, quem hodierni philosophi omnes magni faciunt, Alexandri Humboldt, qui scripsit haud ferme inter fictas fabellas cruces illas referendas esse, quae Cozumel et Yucatan invasores tanto stupore perculerint.

Atqui plures scriptores cum recens inquirerent quam de causa inter barbaras utriusque Americae tribus crux reperta fuerit, id commercii cum Hiberniis antiquitus commutatis tribuerunt, quae saeculo decimo Groenlandiam terram invisere. Difficultatis vero nodus haud ita solvitur. Profecto haud inficiamus Groenlandenses vel, si melius ardeat, Nestorianos Sinensis Imperii fideles, procella forte in Californiam peninsulam iactatos, crucem ad Americas afferre potuisse; at signum illud diu ante eam aetatem inter *aztecas* litteras procul dubio conspiciebatur. Exstabat enim sacras inter picturas et primi peccati et diluvii, et babelicae confusionis memoria; ecurr igitur christianae fidei nota novis etiam in terris Christum non praecurrit, veluti in antiquis ante venerat? Quid enim mirandum magis atque insignius, quam crucem in *Pentateucon* sacris libris decimoquinto ante Christum saeculo reperire, eamque a David, psalmorum vate, descriptam audire, ab Ezechiele propheta significatam mille ante Incarnationem annis? Propheta « Iustum » repraesentat in sueto morientem supplicio hebraicis legibus prorsus ignoto, quibus vix octoginta post et octingentos annos additum est a Romanis.

Aeschylus ipse, Eleusinis sacris initiatus, mythologicam traditionem revocare videtur, quae narrabat Prometheum Caucaso in monte, super cruce expositum, idque ut plane significaret numen ad alterius numinis iram placandam patiens.

Quid iam? Plato ipse, Nili fluminis in templis frequens discipulus, tam fideli traditione « Sanctum » flagellis percussus, ac deinde crucifixum exhibet, ut vel Iacobum Rousseau exclamare coegerit: « Iesum Christum ad unguem scriptor describit! »

Quare, usquedum quispiam contraria probaverit, sacrum crucis signum iure habeam veluti pignus divinae sponsonis in Eden elicite, hominibus quodammodo revelatum, qui ipsum pariter fidelissime sacrum veluti pignus custodierunt, ad diem usque in qua arbor haec redemptionis simulacrum est elata.

(Ad proximum numerum).

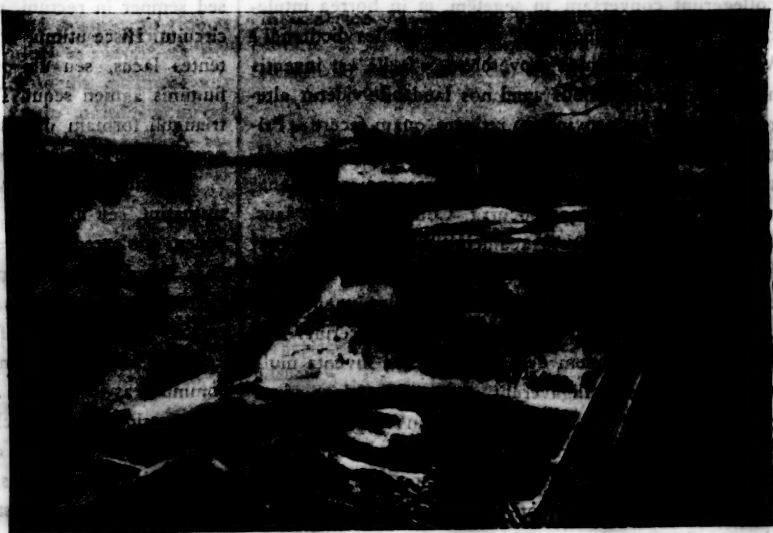
Ex ineditis MARIANI ARMELLINI (I).

DE POPULARIBUS ATHENAEIS

DE ingenuarum artium ratione evulganda in *Voce Urbis* alias scribens, praevalidum ad rem futurum indigitavi auxilium popularia athenaea. Haec Dani primum, qui humanae societatis necessitatibus propius atque aptius subveniunt, sibi condiderunt, eorumque exemplum Suetii, Norvegii, Angli, Scoti, Americani, Austri, Hungari, Belgae, Galli, Itali denique, alii post alios imitati sunt. Reliquae gentes, sua quaeque vice, aliquid simile iam moluntur, non equidem ut rusticam plebem, sed ut urbanam, quae his proxime eget auxiliis, erudiant simul atque delectent. Rustici enim plures vivunt adhuc montana per oppida, nec eos legendi nec scribendi artem ludi magister quisquam edocuit: quin etiam haud raro contigit ut ad militarem delectum vocati, quae sit dextera quaeve laeva manus ignorent, vel ipsius gentilicii paternae domus cognominis fuerint oblii. Contra vero, qui urbani proletarii dicuntur, fabrilibus dediti operibus aut commerciorum negotiis intenti, aut officinis inserviendis adlecti, exultiore mente sunt passim; quae recogitant, licet haud rectissime, describere calamo ut plurimum callent, neque a diariorum ephemeridumque quotidiana lectione abtinent. Sunt immo ostiarii et hospitiorum famuli et tonsorum tirones, vel mercatorum discipuli aut curiarum scholari et gallici eloquii satis periti et sumptuarios forte libros redigendi callidi, ignari tamen omnino quo fuerit saeculo condita Urbs, quaeve Homerus aut Vergilius poemata scripserint, aut quos praecipuos triumphos retulerit Napoleon. Ecquid tamen? Nonne ea passim multitudo est, unde illorum qui « socialistae » aut « anarchici » dici solent agmina delignantur, quaeve comitia huiusmodi compleat? Turba haec morum disciplinae, aut iuris praecepta aut oeconomiae leges penitus ignorans, emendandae, immo evertendae hominum societatis vota et rogationes probat; hanc vaferrimi cives, popularis causae patrocinium insimulantes, sponsonibus absurdis suo pro lubito fallunt, decipiunt, eius captantes favorem, quo sublimiores sese extollant. Est enim Baconis illud effatum, immane philosophiae detrimentum eius animo inesse, qui vix eam delibaverit. Atqui planum est id minime iis abigi posse munimentis, quae in vespertinis aut nocturnis ludis pro opificibus, caritate eximia constitutis, tradi solent. Rudimenta enim ea sunt

(1) Cfr. *Vox Urbis* an. II, nn. IX, XVIII, XIX, XX.

Niagarensium cataractarum prospectus hieme.

EX AMERICIS

De cataractarum Niagarensium hieme.

DUOBUS prope ante annis, vos, humanissimi lectores, ad admirandas Niagarenses cataractas magna cum animi alacritate deduxi (1). Nunc autem egregium illud naturae portentum, etiam hieme adire idque variis aliis rebus visu dignis ornatum ex sententia mirari vobis volupe erit.

Sed quae, qualia, quantaque illic visum pascant, delectent atque demulceant, ea verbis etiam phaleratis enarrari non possunt.

En tenuis illa guttarum nebula huc illucque dispersa sensim mirum in modum congelat, nunc singulares glaciei montes efficit, nunc in alias easque mirandas desinit formas, quibus si solis vel lunae radii accesserint, discolor et gratum praebetur spectaculum. Praeterea eadem nebula vento agitata arbustis insidet et brevi mora omnes, quae prope sunt, arbores glacie oneratae, nunc arcuum, nunc florum, qui enitent, formas - mirabile visu - praestant, quo adpectu nil gratius, nil iucundius potest depingi. Ad hoc videtis rabidam aquam, ingenti vi et eodem semper fremitu ac spuma se in barathrum delicientem et glaciem inter et abyssum evanescentem. Iterum tertiumque in hoc aquarum miraculum oculos figite; nulla succedet videndi satietas.

Perspectum igitur habetis, naturae opera omnibus etiam exquisitis artis operibus longe antecellere. Miramini ergo et meditamini. Valet.

Chicagiae, id. Febr. MCMII.

H. DOSWALD.

DE SAPIENTUM INVENTIS NONNULLA

QUI in physicas inventiones olim incubuerunt plerumque invisi, plerumque inutiles, plerumque otiosi habiti sunt, plerumque immo amentes, et interdum eos, magno cum periculo et libertatis et vitae, aliquid societatis cum infernis principibus inivisse populi crediderunt. Quae ego ut brevi tanta absolvam, Baconem illum, insignem XIII saeculo virum dicam, Silvestrum Pontificem, et quamplurimos, qui fuere, viros alchimiae tunc temporis navantes operam, nominabo. At sententiam hanc vulgi animis altius haerentem Galileus, Cassinius, Volta, Torricellius non mediocriter labefactaverant, et, penitus quassata, subversa est fere ab exordio nuper elapsi saeculi, quod praeclara attulit, quae ferme impossibilia factu iudicata fuissent, eaque insuper ita proxime consequentia praecedens inventum, ut in ipsa celeritate inventorum aliquid ipsi

(1) Cfr. *Vox Urbis*, an. II, n. XIX.

inventis mirabilibus videretur. Addam insuper quod praeterito saeculo prae omnibus peculiare simul et singulare fuit; quum curiositati hominum pleraque inventa ceteris temporibus deservissent, quae XIX saeculo reperta sunt, utilitati hominum fere omnia inservierunt. Nonnulla notabo, quae et litem, siqua in manifesta re possit esse lis, dirimant, et notam lucri in ipsis inventionibus confirmabunt.

Humano arbitrio subditus vapor remigantium turmas abolevit in navibus per aequora deducendis, aurigarum equorumque populos a terrestri itinere sustulit, celeritate spatia contraxit, et sexcentis dedit viam antea vix binis aut octonis concessam. Verum cum inventum hoc, quasi sub lima quotidie exercente, perficeretur experientia, mox in servitutem lux est redacta, ac triumphari de ipsa coeptum est. Eoque provecta res est, ut non modo pictorium opus omne haec conficiendum sibi sumpserit, sed, rerum interpretis facta caelestium, ipsa elementa, quibus ardent micantque sidera, declararet. Praetereo stellarum cursus vicesque fide magna huius ope descriptos, praetereo mirabiles illos radios corpora interposita pervadentes, quibus liceat nunc viscera intuspicere, occulta legere, clausa oculis permeare. Quo in negotio perficiendo nemini patet quantum viae restet, et ubi sit fas demum consistere. Sed servitus lucis electridem ad catenas vocabat, et mora non fuit quin et ipsa compedibus arctaretur, et in famulatum

hominis potentiam illam immanem, cui pro nihilo sunt robora rupesque, exsereret, et comportaret. Itaque primum telegrapho adstricta quasi cursor et nuntius facta inter urbes et civitates est, et qua pollet pernecitate, universum paene orbem terrarum ambiens momento temporis, spernit

Terrasque tractusque maris, caelumque profundum.

Et primum, quasi infantula sine nutricis ope progredi nescia, filis ferreis cupreisque utebatur, sine quibus viarum ignara ire non posset, mox iuventutis robore comparato, filis ducibus abdicatis sola impos errandi procedit. Quid, si dicam iuventutis eiusdem robore adepto, graviora explere servitia coepisse, et caros subiugata traducere mirantibus quidem omnibus, et plura meditantibus in futurum posse conficere? Iamque familiaris facta non modo rotas agit in aedificiis, quae ad libros edendos, quae ad pannos texendos, quae ad omne opus, ipsa non excepta agricultura, erecta sunt, sed medicinae benevola praestat operam, sed scriba fidelis prorsus et sermones notat, et, fidelis pariter testis, prolata semel repetit quotiescumque necesse sit, immo, musicarum rerum compos, sive cantu quid, sive chordis, sive tuba concinatur, ipsa scribit, ipsa reddit, nihil praeteriens, ad nutum volentis. Quo factum est ut post saecula complura non modo virorum scripta habeantur, sed horum et accentus, et modi, et voces, faciente electride, perennentur.

Haec modo delapsum saeculum dedit retinenda et curanda praesenti, nec de cura, nec de creditis dubitamus. Quin etiam pro certo habemus fore ut omnia et singula augeantur atque in melius progrediantur, praesertim cum tres habeamus viros, physicis de rebus optime meritos, qui, veluti legato suscepto in factione testamenti, quae morienti saeculo fuit, nostro huic, quo vivimus, tradere quasi tenentur haereditatem. Hi sunt Edison, Maxim, ac Tesla, in quibus, plerumque spectata factis insignibus, inventionum indoles pulcherrime enituit. At nunc apud nonnullos exoritur quaestio utrum tantummodo repertores rerum dicendi sint ii, qui novam rem penitus adepti sunt, an et iis addendi sint etiam, qui alienis inventis potiti, haec ad novum aliquid instituerunt. Quamvis ardua et ipsa sit in re tam gravi, tamque aspera, neque invidia careat quaevis sententia, nobis tamen illa arridet, quae neutris displiceat, immo utrisque sit grata. Ac primum dignos laude singulari censemus viros, quibus ingenii potentia intentatum reliquis primo patuit calcandum iter, qui de nova hac via, quam perspexerunt, mentionem fecerunt, posterisque monitum reliquerunt. Imperfecta quidem haeserunt circa conamina, seu deficiente opportunitate, seu deficiente vita, seu carentia virium, sine quibus, nisi praesto sint et loco et tempore et peragenti, nihil conficere possumus, nihil perficere; at nemo negare potest magnum esse si possibile, si tentandum ostendatur, quod antea impossibile penitus videbatur. Dicam igitur hosce similes agricolis videri, qui sementem credidere sulco. At qui germinantem adiuvere laboribus, coluere sedulitate, defenderunt ne calcaretur et infocunda interiret, denique

Prospectus Niagarensium cataractarum, quibus nomen ab antro ventorum, hieme.

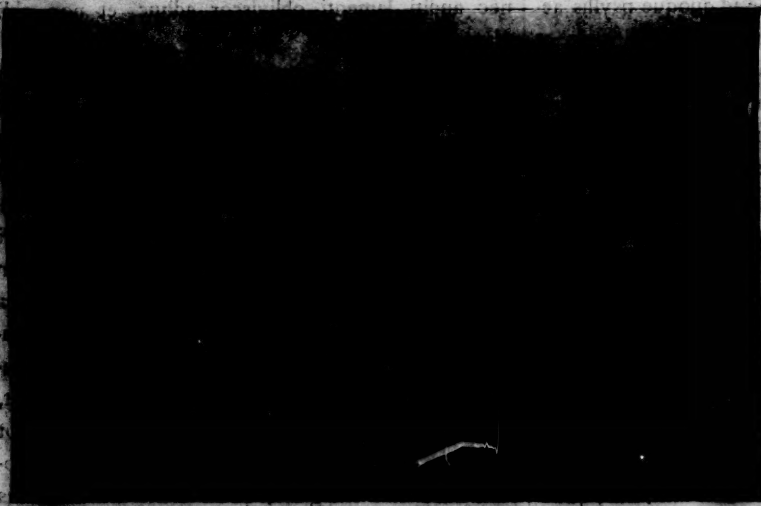

dicum thema saepe redeunte didicimus, imitantibus mox instrumento, quod harmonium dicitur, certatim avicula respondebat in idem oberrans, at ita immutans, ut spem assequendi ad unguem penitus auferret:

Andantino ma rall. si da finire in adagio.

Tertium denique a lacinia remotiore audivimus, quae tota nocte ita moesta deflebat, ut in ipsa suavitate atque oblectatione cantus moerorem in pectus induceret. Tribus fere noctibus haec exercuit. Quarta nocte audita non est. Numquid illa Vergilius ac Tor-

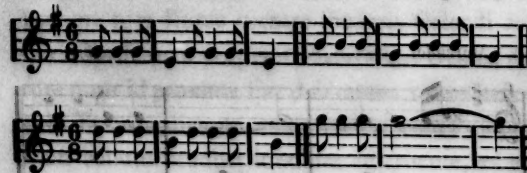
Gradatim ad Magarenes catartas.

quasi hinc scripto in superiore numero praefixa ferebat?

Moderato ma rall. sempre.

Vir Satyri monet canoris avibus illas esse in deliciis cantiones, quae musicis notis « 1. 3. 5. 8 » incumbunt, et canon ab ipso est quem describimus:

Rem sub iudice linquimus. Notamus tamen alacres et doctos viros eo processisse, ut sermocinationem avium et colloquia diuturna observatione ferme corripuerint, leges huiusmodi ad intelligendum dederint.

P. ALEXIS.

NOVUS E SOCIETATE IESU COMMENTICIARUM FABULARUM AUCTOR

Cato ipse stoicus, et si quis e Laconia censor existeret, proculdubio librum laudarent, qui dum otiosae diei inservire delectationi videtur, altiori obtutu defluxos persequens mores, ac tristi calamo narrando recensens, tempus otio tributum in emendationem gentium operosus et argumentosus convertit. Novumne hoc dicam, Horatio iam inde monente:

*Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci,
Lectorem delectando, pariterque monendo?
At, quas cunctarum novitas gratissima rerum*

libro huic acquiritur, et industria summa quaesita est ex argumento potius, quam ex distributione partium, ex eloquio purissimo, ex vita et veritate descriptionum, quamvis haec omnia et laudabilia sint, nec optimo quovis ferantur indigna scriptore. Audaci dextera velum omne removet, ut quae turpia sunt, quae scelesti proprio appareant dignoscenda vultu, quo quidem abominabilia cuique sunt, nec facile in famulatu suscipiuntur, dum personata, et alieno honestata amictu impune cuivis haerent, haerentia vero commendata, domique retinenda videntur.

Editus liber est Hispanico scriptus idiomate, cui nomen *Pequesucus*, quasi: *Puerilia*, *Minuta*. Utrum exiguum nomen inditum fuerit ad conciliandam gratiam, vel ut facilius rei moles humiliter sub titulo lateret, incertum. Uterque probatur.

At quinam finis?... Cauterio et ferro emortuae carnes et saeva curanda sunt ulcera. Qui medicam operam navare voluerit aegrotis, vibicibus undequaque et sanie sub purpurei panni dolo latentibus, amoveat primo purpuram necesse est. Id Aloisius Colma tulit sibi opus, ut patricias et patriciorum decora alta affectantibus coram id poneret, quod flagitiosum quemquam ex infimo gentis ordine dedeceret.

Hic autem quinquaginta abhinc annis Astae Regiae in oppido Andalusiae natus, patre usus est in primis, ut ea sunt loca, diti, qui nihil sibi reliqui fecit ut filio omnia praesto essent ad doctrinam, atque ad robur, in quibus ita excelluit et animo et corpore, ut generosos condiscipulos et exemplo excitaret, et virtute praeiret. At rapiebat eum maritimae rei militaris cupido, ac totus in ipsam apud navale gymnasium incubuit, ut omni peritia et scientia potiretur. Iamque plura patriae, sibi, suis, amicisque speranda pollicebatur, cum repente, quasi nubes a Borea in Austrum adacta, iuris utriusque disciplinam aggressus est, et quinquennio in Athenaeo Hispanensi sedulam Iustinianaeis rebus operam dedit. Decoratus laurea diu versatus est in itineribus quaeversum per orbem paene totum terrarum; indeque rediens ephemeridibus gnaram imposuit manum scribendis; at cum tortis in eum, qui nova quaedam commoliebatur, magistratus oculis aspiceret, sociosque, quibuscum versabatur, non quidem frugi, nec bene moratis, notaret, patriciorum arces, palatia, aulae iuveni patebant blandientes audacioribus coeptis, laudantes et bene de futuris omina ferentes.

Sed ab opinione gentium longe omnia acciderunt. Colma enim, dum scriptis, alloquio, aspectu suo quaeque replet, subito, quasi abreptus, disperiit, neque nisi exacto decennio iterum per ora populi volitavit. Siquidem anno 1874 domi repertus est manuballistulae rotantis ictu vulneratus, quo capitis vulnere diu mortem vitamque inter nutavit, et, si fides plerisque habenda, nunquam de vulnere penitus convaleuit. Per menses aegritudo, per menses vitae discrimen; et nondum convalescerat quando, veluti Lolaelus Ignatius, annum tertium supra vigesimum agens Societati Iesu nomen dedit, et severo tirocinio probatus, ad solemnia vota, sacraque litanda proventus est. Verum ista decennio; quod praetergressus ad mirabili coepit eloquentia clarescere, omnia suo nomine implere, pro! quam diverso! Iamque patricium genus, cui late in deliciis antea fuerat, quem rosis olim coronatum viderat, spinis tantummodo nunc redimitum, quem in vetita gradientem conspexerat, virtutis nunc divinarumque rerum praeconem audire cupiebat. Eique gestus est mos, et Matriri praecipua templa recentioris Loiolensis voce sonnerunt. Obstupere omnes, quotquot audiebant, qui pristinae vitae viri memores, quamquam demulcentem vitia, et supponentem pulvinaria, ut ait propheta, minime sperabant, saltem blandientem auribus fore confidebant. E sacro suggestu bellum atrox corruptioni, corruptis et corruptoribus movens, Colma quae in patritiis vituperanda cognoverat, palam edebat, ut, quos religio non continuerat, proprii discrimen nominis retineret.

Sed « obsequium amicos, veritas odium parit ». Igitur haberi odio coeptus est, cautumque ne ultra alloqueretur. Sic illi domi reddita quies: at quae polam dicere ultra non poterat, chartis credidit, et fabularum commenticiarum libro credidit evulganda, ut idem fructus haberetur in legendo, quem ipse in praedicando sibi pollicebatur futurum. Nec absit exitus.

Haec novi huius modi origo, qua in re multa graviter, multa lepidissime, omnia argute simul ac docte prolata sunt, quasi praeferente veritate facit. Hispani hodierni ibi sunt, vivi, talesque, in penetralibus et in conclavibus domesticis quales versari solent. Introsipientem acutissimum nihil, aut fere nihil effugit, et quae vidit, ea narrat arguta musa, et satyrica, cui inoffenso pede multa patuerunt itinera, nec mendacii accusari potest; quae narrat enim ita evidenter sunt, ut cordato cuivis appareat ea non et finisse, sed vidisse, non conspicias, sed interfuisse. Tempora, per quae fabella viat, sunt ab anno 1868, ad annum 1874, idest a subversione dominationis Reginae Isabellae, ad restaurationem Regni, accito Alphonso XII.

Est et aliud eiusmodi opus, cui nomen *Juan M-seria*, quod aperte, fortasse et nimis, ea narrat quae apud Hispanam plebem annis 1867 et 1868 gerebantur, nec tamen ita ut patritios ab hisce seungeret, quinimo interdum hi apparent in mordacissimis chartis, non minores populo poenas daturi, ventilante eos cornu acutissimo et validissimo Colma, qui tamen in hoc opere plurima satyricae miscuit, et carpsit, sed minus iucundum, minus ridentibus opportunum opus.

Minores denique sunt aliae narratiunculae, in quibus et eadem vena, et eadem salis mica perfunditur, unum autem omnibus est, ut vitia corrigantur, et nova exurgat generatio gnara solensque virtutis.

Quod Hispanicis omnibus auguramur et ipsis Italis nobis, qui pluribus, qui fatiscencia restaurent, indigemus.

SENIOR.

que succincti quasi militari sago. Tonitru suo ballista ignea signum dat: ipsi mox ascendere ferream machinam et pedibus, modo prementibus, modo assurgentibus, circumagere rotas, quae per aequam glaciei superficiem non discurre, sed quasi volare videbantur. Praemium ex auro et argento caelato erat illi, qui ter primus impediret orbes, ripas adlambens, et extremo veniens e laci ripa prosiliret in solum, praetergradiensque vexillum tolleretur erectum, quasi testimonium peracti cursus. Primum orbem impediverant fere inter se pares; alterum iam intervallis, etsi brevibus, distinguebatur, quum, sive fraude, sive forte, nescio, duo, dum toto nisu praevertere aemulum tentant, radiis et assibus birotarum suarum asses et radios aemulantium birotarum implicant; quo factum est ut in caput longius a birotis excussi et cernui ruerent, et fere dicam intorquerentur. Accurrunt famuli, quibus de re cura gerenda erat, et collabentes inter conserta brachia per domos medicas, cruentos plerosque, portant. Praemium tulit qui fere ultimus cum veniret acervum illum birotarum et corporum devius potuit opportune vitare.

Plausu sonabant omnia circum felici victori, musicalia instrumenta concrepabant; ita gestiebat Olyphantus laetitia ut mihi ferme insanire videretur. Cumque ego indignarer, nam in tanta exultatione gentium, in tanto tubarum concentu erant miserrimi, qui inter medicas manus gemerent, et fortasse etiam supremo in discrimine vitae versarentur, ille contra plaudere vehementius, ac praedicare ita belle, ita recte factum; non esse micam salis in ludo, si nullum periculum ingrueret, nec triste accideret aliquid. Apud suos id esse quasi ex lege; teste se, insuper; nam quater ossa super glaciem impactus confregerat, iamque in eo erat, ut brachium et crura nudaret quibus accepta vulnera ostenderet.

— Ecur — tunc ego — quantum discrimen hic non invasisti?

— Ah! — dixit — quantum licet, quantum non licet!...

Fateor me tunc, prouti nunc, ignorare, nec fateri erubescere, quia de causa quater liceat quod minime quinque, et quo iure quod quinto patrari non liceat, liceat quater usque patrare. Ipsum Olyphantum compellavi, qui nonnulla verba sua horridula respondit, quae intelligere prorsus nequivi. Et adhuc me mordet curiositas et hactenus scalpit, qua me si e lectoribus quis subleverit, non modo grates agam, sed in hoc commentario nomen et responsum philosophi annuntiabo.

Sed ad nostra redeo. Ubi remotis birotis fractis, remotisque iacentibus, sine obliquo patuit marmorea superficies lacus, dato signo, omnes ferme momento eodem undequaque in lacum concretum gelu soleis munitis rota, vel rotis irruebant, idque praestiterunt pernicitate tanta, ut quasi momentaneum et incredibile quid fuerit impetus, fuerit irruptio; atque ipse impetus talis fuit, ut ad oppositam laci ripam cursu uno, rectoque ferrentur; nonnulli tamen in advenientes contra incurrerunt, et incursu ceciderunt; ceciderunt autem et multi qui ex obliquo supervenientes, melius: intercedentes, dicam, et ceciderunt ipsi et, in quos incurrerant, deiecerunt. Ridiculum plane spectaculum; nam, calceis rota delabentibus, frustra conabantur per multa ut assurgerent, magnaue eorum pars, absque manu adiuvantium, resurgere a lapsu nunquam potuisset. Qui gestus autem concidentium per lubricum!; qui conatus ut iterum aequilibrio potirentur!; qui incursus inter nutantes, et occursus, ut alius alium teneret!; quae fugae multorum, timentium iure labi, trahi si in manus desperationum quaerentium venirent! Impediebantur orbes, relictis tentabatur excursus; a sinistra in dextram, a dextra in laevam via, fuga, insectatio. Integra, nisi ultra, certum hora hoc modo est; quippe proposita erant argentea numismata ultimis quinquaginta excessuris. Neque tamen credo tam facile recessuros omnes e ludo nisi praecones, silentium antea iubente ballista tonitru, admonuissent periculum esse in lacu; nam occidentale gelu separabatur a ripa, et subiectae undae erumpebant. Diffugere omnes hac illac veluti palantes aves, illudque unum erat ut qua propius, quo celerius litore potirentur, seque in tutum reciperent. Quod ubi datum est, mirabilis confusio

hominum quaerentium suos, quibuscum venerant, ut una per tabernas distributi vino ciboque reficerentur. Idque iure; vidi enim ipse purpureos vultus et sudore madentes, anhelantia pectora et ora, et media in hieme aestuantia corpora. Quamobrem credo multum conferre ad salutem exercitia huiusmodi; servandum in hisce tamen, quod in omnibus Philosophus servandum tradebat: ne quid nimis.

H. DE VECCHI-PIERALICE.

HORAE SUBSECIVAE

Monti Regali vale dicens.

*Tempus adest quod me felices linquere sedes,
Et dulcem patriae cogit adire larem.
Irriguae valles citris oleisque frequentes,
Vosque vireta amplis consilia litoribus,
Et tu, Regalis Mons, caelo moenia tollens,
Palladis et Musarum hospita terra vale.
Exoptata domus dulcesque valete sodales,
Quos prope caelesti foedere iunxit amor.
Postmodo iam lapso octobri vos ipse revisam
Laetior atque animo et corpore vividior.*

IOSEPHUS SOLA.

Ad Sanctam Ritam a Cassia
vulnus Spinae D. N. I. C. in media fronte
referentem.

*Dum mente in Christi diris crucialibus haeres,
Et premis illacrimans ad tua labra crucem;
Quae divina olim terebrarunt tempora, spinis
Ex illis frontem perfodit una tuam.
O felix vulnus! Christi nam stigmatum inusto,
Efferet aeternas haec tibi spina rosas.*

IOSEPHUS ROSATI.

De Petro et uxore eius.

(Ex ital. PHILIPPI PANANTI).

*Petrus ad uxorem: « Si fors ego funus obirem,
Dicne, obitum lacrimis prosequere meum? »
« Permultis », ait uxor, « uti scis namque, suavi
Lacrimulas de re fundere vel minima ».*

IOAN. BATTANIUS.

VITA FUNCTI VIRI CLARIORES

Leonardus de Blumenthal, senior inter summos utriusque militiae in Germania magistros, bellicae rei peritissimus, nonaginta annos natus Quellendorf in suo castro obiit.

Gravis annis pariter Newcastle in urbe decessit Vilhelmus Armstrong. Notissima atque in usu paene apud omnes populos ignivoma illa tormenta bellica, quorum machinarius fuit.

Alexander Albertus da Rocha Serpa Pinto magnum sibi nomen peperit ob diu lateque Africam exploratam. In Lusitania ortus an. MDCCCLXVI, iuvenis admodum militaris disciplinae cursum amplexatus est, atque tribunus militum bello ad Zambese flumen interfuit; Massaganensi immo in praelio sua virtute Indicum agmen servavit. An. MDCCCLXXVII-LXXIX Africana itinera perrexit, quae deinde in vulgatissimo libro, cui titulum indidit *Quomodo Africam transmisit*, descripsit. Praefuit etiam Mozambico Lusitanorum coloniae, cumque acriter Anglis invadentibus obsisteret, non multum fuit quin Anglos inter et Lusitanos ipse bellum pararet. Ob quam rem in patriam revocatus, Olyssipone reliquam vitam transegit.

Carolus Alexander, Sassoniae-Weimar-Eisenach Magnus Dux, superiore mense Ianuario vita functus, omnium artium exstitit patronus.

De Victoria, Anglorum Regina Indiarumque Imperatrice, de Iosepho Verdi, maximo musices sidere extincto, ac de Milano, Serborum Rege, alias in hoc commentario peculiariter dictum est.

Pariter Böklm pictorem commemoravimus; sed huius artis cultores alios mors atra absumpsit: Vilhelmum Leibl, qui in studia Germanorum pictorum saec. XVI primum incubuit; deinde ad « naturalismum », quod dixerunt, se convertit. Quae schola pariter asseclam in Italia recensuit Telemachum Signorini, qui Florentiae vitam amisit; veterem contra « academicam » cum laude usque ad ultimos dies Romae professus est Caesar Mariani. Augustus denique Schenck, Ecouen in oppido mortuus, belluarum in subtilem representationem intendit.

Ingenuae artes luxerunt Florentiae David Castelli, Hebraicae linguae doctorem eximium, et Franciscum Perrens, illius civitatis historicum; Minucapoli Egnatium Donuely; Mediolani Aemilium De Marchi, qui a litterarum cultu exquisitam dicendi artem detraxerat; Fahrwangen in Helvetia Ioannem Antonium Scartazzini, Dantis Alligherii studiosum, itemque explanatorem atque interpretem clarissimum.

I. F.

ANNALES

Eduardi, Anglorum regis, ad Borussiae iter - In Vilhelmum, Germanorum Caesarem, inhonestum vulnus illatum - Sinenses magistratus morte mulctati - Transvaallianum bellum.

EDUARDUS, Anglorum rex, germanam sororem Fridericum visitaturus Borussiae petiit, moxque Friedreichsof in palatio Vilhelmus ei occurrit Imperator, quocum diuturna colloquia habuit. Russi inde Gallique timere passim ne triplici mediae Europae foederi Anglia quoque accederet. Quare Sedenzec, qui militarum rerum tribunus in Gallia praestit, Petropolim vicissim sese contulit, cumque Russorum Caesare eum tradunt constituisse quae forte quadruplex hoc in foedus agenda belli tempore utrique genti viderentur. Sed Germani ad Friedreichsof colloquia se parvi pendere plerumque ostenderunt, levioris sane momenti haec facientes quam crimen ab amenti quodam homine, comitali morbo laborante, in suum Caesarem his diebus patratum. Qui quidem in transeuntem curru Vilhelmum ferrum quoddam cum coniecisset, Imperatorem sub oculis leviter confodit.

Sinensia, ut assuevit, differuntur in dies; hinc Waldersee duce novam quotidie expeditionem contra imperialem aulam minitante, obsecrantibus inde ac spondentibus Sinensium magistratibus sese omnia impleturos, quae legatorum coetui iubere placuerit. Nutant autem infidae gentis sponsiones, etsi eam interdum coegerint nostri ad ingrata etiam officia praestanda. Quod fuit ferme Tchi-Sun ac Su-Chang, maximos eorum magistratus, sinensis carnificis gladio publice esse percussos. At Waldersee incoepit modo Galli ac Russi, modo Americani vel Iaponii simulate praepediunt: immo et Russorum et Iaponensium et Americanorum agmina ut recederent sese iam velle asseruerunt. Sed haec fieri dum tanti manent cupiditati obiecti thesauri ecquis credat?

Botha ducem ad incitas redactum, ab Anglorum copiis undique interclusum, armaque hostibus traditurum extremi nuntii ex Africa retulerunt; nihil vero hucusque comprobatum est. Dewet interea, qua est vi et constantia, ab Anglis finibus pulsus, incredibili paene fortuna ab insequentibus liber iterum effugit, Orange flumen imbris etsi tume-

collegerunt conversam in segetem, et in horrea intulerunt, hinc posthabendi sunt, et quasi inutiles dictandi? Vetus non improbamus proverbium: « facile est inventis addere »; at non minus apud nos laudabile videtur alterum: « maius est provinciam retinere, quam facere ». Primum illud maxime in felici quadam coruscatione; alterum in constanti prudentia. Primum indicavit viam; alterum conseravit atque cucurrit. Compar utrique laus. Cuius sine architecto aedificium non extruxissent; quibus abque operariis nunquam potuisset solus constructus. Quid autem si constructores tantum ingenii contenti sunt, ut ultra spem architecti perfecterint? Appropinquavit enim deus, qui diversa inventa multorum in unum colligaverunt, ut unusquodque, dum prout se habet, componit, atque in aliquod insigne componit. Atque hoc est hanc opus et hanc ars eorum, qui cum in rebus inventis laborant, haec ad utilitatem hominum perducunt; uti esset si quis « cinematographo » « phonographum » adderet, quibus ita coniunctis res et pateret oculis, et auribus eodem tempore insonaret.

Quum itaque inventionum multitudo sit ingens et frequentior in dies fiat, illud potius optandum est quod ad scientiae incrementum conferat, quodque magis vehementer desideravit, at frustra tentavit mole rei deteritus, qua opprimebatur; nempe ut quasi per lexicon ordinaretur ac distribueretur inventionum series, et eo deduceretur, ut singulis indicia, quo plus minusve diebus nostris pariter perveniret. Sic in unaquaque physica inventione facilius progressus, et methodibus quasi praeparata saxa et corpora, quibus nova aedificia commodius attollantur.

M. LANI.

COMMUNIA VITAE

Per communiorem abundantiam ratio (1).

— Olyphantius prosequutus est — sed vobis hoc non fuit dignum; nam tironibus vel indignis vix applicamus: constat sola, cui hinc et inde duae rotulae sunt in planta pedis media; profecto securior via, (1) Cf. nota sup.

LOLLIUS

SIVE DE PROVECTA LATINITATE

Idem, ne dimidiatam Tullii effigiem, sed integram afferat. Sane enim eius epistolae, non sparsae graecis nominibus, sed refertae. Denique, si omnia, quaecumque Cicero siluli, abicienda putas, de duobus alterutrum afferare necesse est, aut romanum oratorem ne unum quidem vocabulum omisere, quod cogitare ridiculum est, aut longe ditorem fuisse linguae thesaurum, quam Tullii scriptis potuerint capere.

Cens. — Bona pace tui parentis Thomae, in Ciceronis consuetudinem graeca illa non cadunt. Occurrent quidem vocabula *heros*, *heroicus*; sed ea de fabulosis tantum, seu de *epicis* aut *aeolicis* aut *viris* dicta reperies. Alii re autem opponitur Horatii sententia, de suo iure, non de nostro loquentis. Demortui enim sermonis reliquiae religiose nobis colligendae sunt, quales exstant, non arbitrio effingendae. Itaque ius fuerit Ennio, Catoni, Ciceroni, Flacco, sermonem patrium ditandi, quemadmodum vel ipsa aetate nostra vidimus italici sermonis opes excrescere. At vetusto sermoni, qui iam nec in ore nec in sensu populi est, addi quidquam aut detrahi nefas est. Id qui patrasit, violati sepulcri reus esto, non secus ac qui « minxerit in patrios cineres ». Abili enim Hercules; pelles et hydra supersunt; quae, quia ad artem et cognitionem pulcherrima, imitari licet, non immutare; nisi forte vellimus, nimio studio amplificandae latinitalis, huius vel ipsam memoriam obliterari prorsus atque evanescere.

Treb. — Non est demortua Romanorum lingua. Vivit, vivit!

Cens. — Vivit? Imo vero, per T. Vallaurium, etiam

sed semper in rectum, nec orbes impediveris, nisi largo circuitu. Hisce utimur ubi latissima flumina, seu late patentes lacus, seu ubi quis velit in fontes, vel in ostia fluminis agmen sequi. Tertium vero tres habet rotas ad trianguli formam dispositas, quibus uti quis pro lubito possit, sive anteriore tantum, sive tantum mediis.

Optimum autem et visu et actu habetur, ubi plurimi turmatim, seu bini, seu terni, seu quaterni et ultra, iuvenes, adolescentes, pueri consertis manibus, vel brachiis simul in conductam metam una tendunt, vel conductos impediunt orbes; nam ubi semel abierint ita celeritas crescit, ut in fine quid fulmineum adipiscatur.

Quid autem si dicam omnes simul stare, at omnibus commune assibus velum in aerem pandere, interdum non modo sericum, sed pulcherrimis inscriptum acu figuris, et auro interdum atque opere phrygio? Flamine autem venti levissimo moveri statim omnes, abire, haud aliter quam si naviculam constituerent, quae vento per undas moveretur, et ea velocitate potiri, quae vix credibilis sit, vaporivis potior videatur.

Quinimo nuper levissimas cymbas confecerunt, atque in lacu ad Nomentanum huiusmodi vel habemus, quibus sunt vela malo credita, prouti sint in aqua; decem aut duodecim viros vehicula huiusmodi sustentant, quae ubi ventus in vela ruat, ea moventur pernicitate, qua cum navibus vapore actis certare feliciter possint. Hinc videntibus error pulcherrimus, quippe quia vident eodem in loco ire naves et credunt undas subesse fluctuantes, at pariter atque una prope, propter, ante, retro, circum volare super flumina puellas et iuvenes, at qua de causa suspensi non submergantur, non constat.

Ego, his auditis: — Agite; imo agamus — dixi — de faciendo, vel minime. Afferte testas, et earum suffragio glaciale hanc peregrinationem iudicabimus.

Abivi ergo una cum suadentibus, iamque extra Romanam portam quae septem spectat triones et orientem solem: — quasi media utrisque, apertis potiebatur campis, viamque arripiebamus festinante « electriveha ». Tunc ego miratus euntium frequentiam: — Ecquid — ab Olyphantio quaesivi — tantum hodie curruum hic, tantum peditum, tantum equorum? — Ille mihi:

Trahit sua quemque voluptas,

in Senatum venit. Quam multa in poetarum circulis, rhetorico more, declamari possunt, in quae tamen:

Romani tollent equites peditesque cachinnum (1).

Nec inviti te audient nostri cives, e praesenti Curia aut

Quidlibet et clamas:

Te regere imperio populus, Romana, memento;

Has tibi erunt artes, pacisque imponere morem;

Parecere subiectis et debellare superbos (2).

Hilaritatis plena haec et laetitiae fuerunt; cuius compescendae causa addidit Lollius: — Animadverti poterat, Horatii sententiam, tam caute circumscriptam, instar verborum iuris, ut paene agere videatur de homicidio « cum moderamine inculpatae tutelae » (nam, si forte, inquit Flaccus, si necesse est; dabiturque licentia sumpta pudenter), nihil denique aliud praecipere, nisi ut nova verba ita graeco fonte cadant, ut inflectantur latino more. Itaque in patrio casu, poesis rite dicitur, non *poetas*; *draconis*, non *dracontis*; *poematis*, non *poematibus*; *incellus*, non *incolytus*; in quibus, ut in aliis eiusmodi plurimis, qui se antiquos affirmant, maxime claudicant. Nunc vero perge, Censorine, si vis.

Cens. — Quod Ciceronis epistolae refertae sint graecis vocibus, id non plus habet admirationis quam quod hodie in urbanioris vitae consuetudine et in amicorum coetibus multa serantur gallice dicta. Aliud enim privata postulant colloquia cum propinquis et amicis, aliud quae in vulgus edenda scribuntur et posterorum memoriae commendantur. Illud etiam accessit causae, ne facile a servis intelligeretur.

Venio nunc ad Tullianum vocabulorum indicem, quem censor negat esse totius indicem latinitalis. Nec ego dissentio; addo etiam, esse minimam partem. Quid inde?

(1) Hor. *Ad Pis.* 113. (2) VI *Aen.* 852.

et *Est quoque cunctarum novitas gratissima rerum.*

Quo pergimus et isti pergunt visuri, fortasse et aliquid etiam acturi, quo emineant, et emicent.

— Intelligo — addidi. — Ovidianum est:

Spectatum ornati veniunt spectentur ut ipsi.

Res a muliere in hominem ruit. Tempora quippe designant, quae pulcrum est coruscare annulis adamante distinctis, armillas gerere, catellas aureas portare, et catellis ineptias quoque suspensas. — Sic iter colloquio consumptum. Prope Constantinianam Agnetis Basilicam descendimus, et pedestres, quod restabat, iter conficimus.

Iamque in prospectu a colle summo deorsum in valle res omnis erat. Concretus gelu lacus aliquid nitido fano simile praeferebat, et circumdabant, prout patebat, muri, ne quis accederet non vocatus, idque tum quod et securitatis causa, tum etiam ne quid calamitosum accideret premente populo. Circum dispositae sedes; et e diametro positae et oppositae quatuor domus ad theatrum. Ingredimur, et circumvisus crystallinas undas marmore solidiores. Domus illas intravimus, in quibus et potiones calidae ex « kaffee », ex vini essentia aromatibus et saccharo mitigatae petentibus distribuebantur. Haui, nec semel; Olyphantius enim dicebat, medico gravior, in i pharmacum esse contra pituitam. Pituitosus ego sorbi labam et sorbebam; nec is ero, qui vera neget; infirmitas mea prorsus evanuit. At erant quoque medici, quos chirurgos vocant, instrumentis ferreis suae artis muniti, et super haec balsama, taeniae, zonae admodum in promptu. Quasi vaticinium lugubre, non placuit mihi apparatus.

Et iam aliquid versabatur in mente simile redituro; quid enim atrocius quam ludi causa respicere cadentes homines, audire fractis membris gementes, et aliena manu in illas domos medicandos videre comportatos? Sed id dorum tempus imminet, et litui, cornua, tubaeque multiformes musicae cohortis aerem feriebat. Totum in oculis, tantum curiositas potest, ad ripas devenit; stans oculis videntium et sedentium impedimentum facerem, sedi super solo, pulvillum de amiculo mihi pendens. Ecce primum birotarum velocissimarum, quibus agiles, alacres, expediti iuvenes insidebant, iam

An quia prae ceteris metallis auri copia desideratur, circos uxoris tuae monilia aere aut ferro permisceas? Sudeat haec C. Fabritii angusta paupertas, vel atrox pia lex de coercendo luxu matronarum. At multa, iam possunt esse aurea vocabula, quae Tullius praetermittit. Possunt; imo etiam fuerint, si libet. Verum, nisi iam in C. Sallustio, aut in I. Caesare aut certe in T. Livio invenias, non te ditorem efficient, quam

Aurum irreperitum et sic melius situm,

Cum terra celat (1).

Treb. — O angustam sane pauperiem ita constrictum fines romanae facundiae. Quapropter miror et fabricium et legem Oppiam a te commemorari, qui praeter Ciceronem, Sallustium, Caesarem, auctorem latinitalis neminem.

Cens. — Probe intellego duo a te mire confundi: tuius cognitionem sermonis, et eiusdem optimum usum. Illa quidem, quum ad reliquum cultum, tum etiam ad latine scribendum omnino necessaria, patet latissime; et enim ab Evandri matre deducenda usque ad Augustum Servantium. Sex autem latini eloquii numerantur aetates: prima linguae praeae, sive horridae; altera linguae latinae; tertia linguae romanae, quae aurea vocatur, quod in hac latinitas ad summum perducta sit, constitutae certae sermonis regulae, amota rudis antiquitas; quarta tantum distat a superiore, quantum ab auro argentum, a quo nomen accepit; quinta linguae tumidae, sive *ovae*; sexta linguae vulgaris, sive *ferreae*. Extrema haec, si cui forte in deliciis est quod longe ditior videatur, quanti facienda sit doceat ipse Vallaurius, cuius historiam superiore anno cogebamur memoriae mandare.

(Ad proximum numerum).

P. ANGELI.

(1) Hor. *Carm.* III, 49.

PER ORBEM

HEU quam doleo, lectores, nauticis me hactenus nunquam vacasse disciplinis, neque ideo posse faustae spei vel minimum indulgere, ut Anglorum regis filius me secum triumphale in iter abripiat, quod mox ad Australiam ultimam usque aggredietur! Melbourne iamque in urbe capite illum proxime appulsurum magnis apparatusibus, ac perquam solemnibus feriis cives manent, quorum potissimam futuram eam praenunciant, qua Australiae reipublicae foedus primo conveniens regali oratione salubitur. *Ophir* navis est quam Eboracensis dux eiusque uxor conscendent, neque dici potest quanta elegantia ubique renideat, quantisque vitae ferendae commodis instructa sit: dignae nomine opes! Itaque postridie huius mensis id. *Ophir* navis vela solvet, ad Gaditanum fretum, Melitensem deinde ad insulam regales iuvenes abducens, quos Mediterranea Anglorum classis comitabitur. Suez postea per fauces pertransiens ultimam forte Africae coloniam tenebit, deinde Indicas oras, hinc tandem Australianas. Sic expleto itinere Britannicum omnem orbem sese visitasse Eboracensis dux gaudebit, nodumque illum sua visitatione confirmasse, qui omnes Britanniae filios maternae insulae ubique terrarum devincit.

Mihi contra pedibus calcanda tellus, eaque infida saepe haud minus quam aequorea facies, his diebus praesertim, quibus tot innoverunt clades fodinarum miserrimae. Prope Hattingen enim, in Rhenana provincia, quinque effossos supra ruente solo oppressi sunt, italo omnes sanguine orti; ad Neo-Eboracum in carbonifera fodina cum vorax incendium inopinato exarsisset, atque per tenebrosas abditasque venas processisset hinc inde parietes cuniculorum diruens, opifices quinquaginta fumo flammisque suffocati atroci morte occubuerunt. Gravissima pariter Iron ad Nordicos Iberiae fines civitas sensit: incendium heic quoque dirae ruinae causa, quod quidem baiuli cuiusdam negligentia excitatum, qui capsas ignitis glandibus refertas humeris circum gestabat, brevissimo momento omnem huiusmodi cumulum attigit et quae circum late essent disiecit, dirupit. Humana membra discerptaque corpora sparsim et longius reperta sunt!

Sed Gallos carbonis effossos quamquam non ignis pessumdat, torquet tamen desertio, a plurimis eorum e Saint-Eloy fodinis inito foedere agitata; alteram egerunt, qui ad loca Montceau-les-Mines dicta adlaborant; sed qui Creusot in officinis militanti deserendi consilium ac sollicitationes repulerunt. Haud ita vero Massiliensis portus famuli ac navicularii, qui ab advehendis ex navibus in terram mercibus omnino recesserunt; quare ad epistolare commercium tutandum leviores naves iam e classi mediterranea advocatae sunt. Desertores hi opifices, militaribus quamvis manipulis custoditos, currus variis in locis evertere conati sunt, ita ut arma quoque adhiberi opus fuerit.

Similia prope in Lusitana civitate voluntur ab impiorum manu a tenebris coetibus, ut in Iberia, evocata, ne virgines sacris Deo votis sese mancipient. Arrepta inde occasio religiosas domus aggrediendi sodalesque pios aut moniales contumeliis omnibus vituperandi.

Sapientes itaque prae omnibus celebrare Danos fortissimos pientissimosque volo, qui tristitia haec mundi oia posthabentes, Quaerinum, tribunum illum Aprutiorum ducis nostri strenuum comitem, per glaciales solitudines inquisituri profecti sunt. Navi *Capella*, blandum quidem nomen, magistro, viro frigidi itineris peritissimo, Stoecker, quem socii quindecim comitantur. Hos, qui iam in Francisci Iosephi regionem vela dederunt, fervidis auguriis Itali et humanitatis studiosi omnes prosequimur.

VIATOR.

VARIA

Utilitatis terraemotus?

Terraemotibus utilitatem vir doctus adiudicat non mediocrem. Comptum enim, ille ait, experientia regiones, postquam terraemotus quassaverit, vim germinandi praeferre non exiguum, certe excellentiorem ea, qua prius gaudebant. Nam in fructetis, in vinetis, in silvis, in frumentis, oleribusque gignendis, educandis insolitum robur, et virtus emicuit, et robustiora, grandiora omnia facta sunt. Quod cum in re sit, rei causas idem vir inquirere statuit, iugesque post inquisitiones credit invenisse in effluvio electricidis ad superficiem, in effluvio acidi carbonici, in ejectione denique soli, humique inferioris. Quae, fertilitas ac foecunditas, maximum attingerent apicem, nisi effusi imbres, qui terraemotum plerumque sequuntur, plurima raperent, plurima rursum in profundiora terrae reicerent. Haec autem, quamvis egregia, non tamen talia futura erunt, quae suadeant cuivis terraemotus esse optabiles ac deliciosos!

Quid colligatur in peracutatione digitorum.

Scitus vir, diu consideratis in nive animantium vestigiis, eo adductus est, ut aperte intelligeret ex impressione pedum unguarumque quid unumquodque indole sentiret. Natura enim, inquit, convenientes indoli ingenioque manus et finxit; atque inde manifestum cuique fit neque boves, neque oves, neque capras, neque asinos et equos arrepturos praedam unguis et laniaturos. Quod quidem contra patet in vestigiis vulpium, luporum. Nihil de leonibus, pardis ac tigris tulit, qui per nives iter non habent. Ex hac observatione digressus in homines, diu consideratis perpensisque singulis, leges quasdam statuit, quibus a manu de hominis animo iudicetur. Hinc digitos longiores et fusiformes mentis acerrimae dicit indicium, breves tardioris et improbae; gibbosos et ad extra incurvos, optima intelligentiae; breves ac tornatiles, bonae indolis ac exiguae mentis; breves ac quadratos, caedis amorem, etsi acumen; macras et aduncas, astutiam et fraudem; subtiles et longos, artium optimarum cultum. Age; quinam furum? Quinam usurae studentium?...

Nasus Cyclope dignus.

Fama videtur dignus nasus quidam, qui in vico quodam Chicagini urbi proximo tantus nuper apparuit, ut utrumque orbem et sua celebritate compleverit, et inter mirabilia mundi recenseatur. Apparuisse dixi, non enim talis ab exordio fuit, et nunc, paucis ab mensibus, mirum crescit in modum nullos excitans morbos, nullis

afficiens incommodis, praeter pondus immane, dominum, qui in vultu gerit munus a natura magnum, unicus, et beatus admiratione videntium. Sexdecim centimetra longitudine aequat, latitudine ad nares undecim procedit... (dicam latino more, siquidem agrimensorio sermone utendum mihi est) in fronte centimetris patet undecim, sex in agrum. Suave rubens, afflante Baccho violarum induit colorem; pulcherrimus forma, et, parcite verbo, bene moratus; at mucchio expurgante quasi tuba gravior concrepat ita, ut audientibus illud Ennii redeat in mentem:

... tuba terribili sonitu: taratantara dixit.

Laudamus; et ultra, si eminentior fiat, laudabimus.

Discipulorum respublica.

In scholis publicis Neo-Eboraci singularis mos regiminis invectus dicitur, quo discipuli sui iuris sint. Schola quasi civitas ducitur; discipuli cives, qui sibi syndichum, quem vocant, patres a ferendis legibus et iubendis, magistratus, et apparitores, aut accensos iubent, eliguntque ut videantur. Hisce ordo ac disciplina scholarum; nihil pertinet ad magistros. Patres, consiliares conveniunt certo die singulis hebdomadis; iudiciaque habent subita de quavis iniuria, de maleficio, deque omnibus quae inter magistros, discipulos, addictosque flagraverint. Apparitoribus, qui et discipuli sunt, poenarum cura committitur; magistri testium loco habentur, si fas; iudicum nunquam. Athenaeum Montgomeriense ita regi, affirmant: et quidem optime, nam indoles iuvenum, qui ad regendum sunt, mirifice germinant, fructusque produnt uberes, suntque omnia in pace, quasi apud tirones se exercentes in parvis, mox in magnis reipublicae muneribus operam daturus.

Quae apud Iaponenses.

Iaponensium origo arcana est, nec abest ab origine lingua. Nescientes unde venerint patres, unde genus ortum, credidere se Deorum esse progeniem, creduntque adhuc; quinimo historica eorum monumenta, quae in scholis traduntur, ferunt primam Iaponicae ditionis tulisse sceptrum Deam Solis. Docent, tenentque linguam suam principem linguarum omnium; immo unicam esse credebant, appellabantque *Kosodama*, id est, mirabile verbum. Subita rerum commutatio, quae Iaponenses in viam Europaeorum gentium abripuit, et qua in Oriente super proximas nunc eminent pace belloque gentes, non exiguum Europaeis periculum si opibus Sinensibus potiantur, multa in eorum cultus intulit gravia, sed et iucunda et singularia non minus. In quovis Iaponensi nunc est quod graviter percellat ob libertatis amorem, et forsitan brevi tempus erit, quo inde oriatur vox Asiatici Monarchae conclamantis Asiam in potestate Asiaticorum fore, non exterorum.

Ioci.

Rusticus, quum nundinae celebrarentur, vidit a proximo homine psyttacos divendi centum pretio libellarum; ipse gallinas et gallinas indicos venales habebat. Adest emptor: — Quid pro illo indico? — Centum libellas — ait rusticus. — Mirari emptor. Tum rusticus: — Atqui pulli illi, (psyttacos indicans) centum libellarum singuli in pretio sunt. — Mox emptor: — At illi loquuntur. — Cui statim rusticus: — Et pullus meus longe praestantior; nam taciturnus cogitat.

P. d. V.

scens pertransiit, ita ut in aperta iam rursus vaget, ignotus semper ac pertimescendus ultor. Delarey denique, tertius huiusmodi belli artifex, ad Lichtemburg fines hostes aggressus fudit ipsamque civitatem adoriri contendit, ad quam itaque auxilia cito Anglus imperator misit. Ecquando tandem finis?

POPULICOLA.

PUBLICI PER ORBEM COETUS LEGIBUS FERENDIS

In Americana Nordica foederata republica Mac-Kinley, praeses herum mox adlectus, solemnī pompa ad curiam officium resumiendum processit. Washingtoniense Capitolium cum ascendisset auguralem orationem habuit, de iure civitatis divitis ac potentia fuse disserens.

In Anglia disceptationes nonnullae de Boerorum bello inter municipum oratores excitatae ad orationis Regi recitandae immutanda verba. Haec autem Broodrick, bellicarum rerum moderator, respuit, eiusque menti municipes in huiusmodi disceptatione nonnullae. Graviora vero agitata cum disceptatio herum enorta est ob declarationes ab Lansdowne, rerum ad externos administro, prolatas. Loquuti sunt contra Wolseley imperator quem ille incusaverat, quaque futores. Roberts autem dux et Salisbury administrator supremus in contrariam sententiam iverunt: contra deinde in aliud tempus dilata. De pecunia in publicis ludos eroganda etiam actum est, cum Hibernorum legati magno clamore ne suffragia darentur conati sunt. Il autem severe primum monuit, deinde manu iussit ad aula pulsari.

In America inanis disceptationes perductae, contumeliae ac pugilatus acta inde accerrima quaestione de iure, quibus in aula municipum uti liceat. De senibus, quibus invalidis rogatio a Silony oblata respuitur. De officio labore minuendo alia rogatio ad delegatos indices demandatur. Deinde de oratione qua Imperatori respondendum sit agitur et omnium suffragiis approbatur.

In Gallia disceptatio de minuenda religiosis sodalitatibus libertatis pergit adhuc.

In Germania, cum exterarum rerum rationes agerentur, de Bulow, Imperii cancellarius, fusa scitaque oratione confirmavit rem publicam ab illo quem suscepit curam non aberrantem.

In Iberia novum administrorum collegium Sagasta congregavit: rebus externis Almodovar del Rio, iustitiae negotio de Teverga, aerario Urzaiz, bellicis rebus Weyler, rebus domesticis Moret y Prendergast, copiis navalibus De Veragua, publicis operibus Villanova, studiorum curae Romanones praefecit.

In Italia coram utroque coetu sessiones resumptae sunt.

In Lusitania Arroye qui res ad externos gerit declaravit pro publico aere alieno legem anno 1893 latam non esse immutandam neque tutelam ullam gubernantibus acceptam fore.

In Rumania novi administri adlecti Stirdza ut omnibus praesit atque bellicis rebus, Aurelian ut domesticis, Stoicesco iustitiae reddendae, Bratiano operibus publicis, Harejt studiorum curae, Palladi aerario, Missir denique civitatis bonis.

SCRIBA.

LIBRORUM RECENSIO

De Euripidis ironia specimen. Scripsit DONATUS TAMILIA. — Romae, ex officina Forzani et Socii, 1900.

Ex tragicis poetis, quos Graecia maximos tulit, non tam suae aetatis et gentis, quam temporum et locorum omnium iure dici Euripides potest. Ad eorum enim aciem pertinet, quorum divina ingenia progredienti humanitati praecurrunt et manus quodammodo porrigentes optimo cuique e seris nepotibus, conclamare videntur: aequales sumus; idem sentimus. Quare mirum non est quod po-

steriores litterae, Euripidae potius, quam Sophocleae tragoediae aut Aeschyleae vestigia fuerint persequuti; quod eius fabula tot studiis illustretur et cum recentioribus conferatur; quod ipsius de opinionibus ac philosophia disceptetur a plurimis, inter quos a Valckenaerio, a Nauckio, a Wilamowitzio; novissime autem a Verrallio, a Weilio, a Fuochio. Nempe radius occidui solis moesta luce adspersentis Graeciae caelum salutatur avidius. Ac recte quidem Euripides occiduae luci est comparatus, quod in eo naturalis quidam sensus ac dolor fuerit, qui paene ex omni eius tragoedia elucet cietque lacrimas. Prior enim in aestimanda vitae mala, quam in optima fuit, obversaturque eius animo mortalium vita plena doloris. Hac praedito natura in promptu ironia fuit, nobilior illa ironia quae sublimem indignationem exprimit fletumque saepe significat.

Euripidae huius ironiae specimen exhibet egregiae spei iuvenis Donatus TAMILIA, edita parte disputationis ad gradum doctoris impetrandum, cui labori nondum imposuit finem. Is, tradita primum ironiae definitione, distinctoque triplici eiusdem genere, duo quaestionis capita proponit, alterum de Euripidis ironiae causis, alterum quid de Euripidis ironia iudicandum sit.

In prima parte de causis ostendit Euripidem, moestum hominem, meditabundum, severis moribus, suamet ipsa natura fuisse ad ironiam proclivem; huiusmodi ingenio confirmando atque augendo multum contulisse receptam ab ipso eorum philosophorum disciplinam, qui omnia subtilius inquirentes et in dubium revocantes nulla in resinunt animum conquiescere; stimulos praeterea addidisse aequalium comicorum invidiam, exagitationes, aculeos, ludibria, convicia, quod is videretur ab antiqua et communi Atheniensium vivendi ac sentiendi ratione descivisse; non ultimam denique accessisse causam denegatum ipsi saepius atque iniuria praemium ex certamine. Haec autem Donatus dum persequitur, de Euripidis ingenio, de illius vita, de moribus pro rei opportunitate disserit.

Altera pars habet praeclara iudicia de ironia eiusdem tragicis poetae, de qua quaerit ubi sita sit, quo pacto concitetur, quomodo existat atque erumpat et quatenus. Maximam vero ironiae colligit copiam ex iis locis, in quibus animi sensus motusque dominantur, praesertim ex diverbiis, ex acerbioribus contentionibus, etiam ex Cyclope fabula. Triplex deinde ironiae genus in Euripide notans, alterum, multo copiosius, severum et grave; alterum acre, acerbum, quod *εμπροσθεν* Graeci dicunt; tertium salsum ac facetum, ostendit Euripideam ironiam nulla arte arcessitam, sed ex personarum, vel potius ex ipsius poetae concitato animo erumpere, adeoque eius naturam incredibiliter exprimere planeque referre; eandem a Socratica ironia multum distare; Homericae esse simillimam.

Sequitur ironici sermonis index, ubi poetae locutiones cum ironia usurpatae referuntur.

Scripta id genus parvi facient qui declamationibus continentur; ea nobis et acrioris iudicii argumenta sunt et penitioris doctrinae. Itaque vehementer gratulamur, senescentibus nobis, robustioribus litteris pollere iuvenes, eorumque complures latini sermonis habere quotidianum usum; latini sermonis, inquam, non barbari, non inflati, non vacui, sed sapientis, ingenui, castigati, cuiusmodi fere specimen Donati TAMILIA exhibet liber.

P. A.

IOSEPHUS DE GENNARO. *Εἰς Ἀγορὰ Τριφυλιῶν*. — Romae, typis Vaticanis, MCM.

Delatum est ad nos opusculum in quo tres continentur elucubrationes, immo una, sed triplex, Graecis, Latinis et Italicis carminibus interpretata, quae Leoni XIII Pont. laeta canit R. D. Iosephus De Gennaro. Quamvis non ii simus, qui iudicium de aliis sibi vindicent, sententiam tamen nostram libere ferre possumus.

Graecum carmen veneres habet felici dextera, fortasse assueta, a summis deductas: assuetam vero dixi, quia non ita paedagogico more scribunt, qui aut nunquam, aut semel potuerunt per Parnassia iuga claudicare, sed qui diuturna exercitatione fecerunt, quod impotes faciendi magistrati

supercilio faciendum tradunt. Et quae graece scripta probo, latine laudo a titulo exordiens ipso, in quo triplicis Musae opus Pastori exhibetur triplici diademate redimito. Optimus autem latinorum carminum sonus, et poetica dispositio, et felix eloquii crescentis modus. Quid si laudabo virum secure per carmina gradientem? Ne sententiam extenuaret, quae fert «aures nunc praebere benignas», poterat autem scribere: adde, seu (deleto nunc) praebeto benignas; praetulit paterne dicere, poetica lege fretus, qua liceret audere. Facit qui potest suae conscia virtutis; atque ita fuerunt humanitatis illi, qui feliciter tribus abhinc saeculis cum Latinitatis Principibus contenderunt. Mihi semper clarior qui facit, quam qui loquitur. Ad italicum carmen ut veniam, pauca dicam. Quanam ex tribus poeticis elucubrationibus prior fuit, a qua postea sequentes deductae sunt? Hoc tantum licet adminiculo de praestantia iudicare. Nos gratulamur et quia egregie singula, et quia confecta, et quia Augustae consecrata Viro, cuius laudibus impares non modo Italia ceteraque Europae civitates, sed ipse quantus late patet orbis terrarum.

H. P.

AENIGMATA

I.

Pars prior est iuvenis pugnis certare periti;
Altera pars divi, mortalia tecta tuentis.
His mixtis parvum cernis prodire libellum.

II.

Quinque notas habeo: per saltus prataque cum
Cum strepitu volvens irrequietus aquas.
Cum primā mutat verbi nota tertia sedem?
Me fuge, nam pestem perniciemque fero.

FR. PALATA.

Ex soclis qui utriusque aenigmati interpretationem ad commentarii moderatorem miserint iam duos menses, unus sortitus gratis accipiet opus, cui titulus:

HERMANN KRUSEKOPF

QUAESTIONES SOPHOCLEAE

Aenigmata a. IV, n. II proposita his respondent:

1) C-ursus. 2) Eva-Ave.

Ea rite soluta miserunt:

Ed. Bianco; Columb. Brunner; Th. Vinas Sch. Piar., Romae. F. Arnori, Mediolano - D. Le Provost, Brion - Abr. Marchi, Genua - M. Belli, Porto Romano - Guil. Schenz, Radice - N. Tarral; Kapl. Ler Stiegler; Ioan. Brill; Georg. Maurer; G. Langenberg; Galensches Collegium, Monasterio Guestphalensi - L. Schneider, Monachio - Semin. Archiep. Genuense - H. A. Sponz, Luserpalo - Princ. Gordon, Mancunio - Ad. Huss, Gryphen - Jos. Vale e Seminario Ulinensi - E. Schütt, Suebteleus - M. Schneider, Turico - Rom. Genuardi, ex ephebo Episc. Adm. Ioannes Mediolanensis - I. Szymaitis, Opitoloki in Lithuania - Vinc. Starace; F. Altobelli S. I., Neapoli - E. Burg, Argente - Jos. Walter, Neo Eboraco - Vict. Vila Sch. Piar. e Collegio Stellas in Hispania - Ioan. Cantono Ceva, marchio, Vercellis - B. Vannini, Florentia - Elis. Duran, Xerolito Sclavolios. Rieker; Edm. Riess, Secovio - G. Budu, Braila in Romania - Bart. Michalski, Suebica - Mich. Vidal, Palau, in insula Maiorica - Alex. P. Gest, Lambertville - Collegium Eranth. Budapestino - Societas philologica Mediolanensis - Vold. Lematzsch, Limbach - P. G. Z., Modestia - A. Kroll, La Cress - Iul. Sernattinger, Dresda - P. Rioux, Hochelago - Aug. Robert, Chicolino - Ver. Carlotato, Vicentia - Rug. Pancaro, Crenati - Brut. - C. Stegmüller, Sabaria - Alois. Cappelli, Senis - Th. Stiglich, Zagabria - Petr. Garrone, Pezzana ad Vercellas - V. Hertel, Mendhausen - Fr. Sallares Sch. Piar., Sabadello - Ant. Urbina et Ortis, Morelia.

Sortitus est praemium

P. RIoux,

ad quem missum est opus, cui titulus:

POETARUM LATINORUM EGLOGAE

Edidit BRANDT Lipsiae ex off. Teubneriana.

Sponsor: IOANNES BAPTISTA CIAMPI, iurisperitus.

ROMAE - Ex Officina Forzani et Socii.